



## Tahame, et riik maa poole vaataks!



**Ande Arula (vasakul) ja Viive Lepamaa tuli Eestimaa südamesse Paidesse viiendale maarahva kongressile Läänemaalt, hobusekasvatusega tegelevast firmast "Rannarantšo".**

**"Ise me sõna ei võta, tulime kuulama, mis räägitakse. Poliitikute kemplemine hakkab juba ära tüütama – tahame, et riik rohkem maa suunas vaataks," rääkisid ettevõtlikud kantridaamid Kesknädalale.**

**Küsimusele, kas nad võinuksid Läänemaalt ka hobusega Paidesse sõita, vastasid naised: "Paide kultuurikeskuse juures pole eurolasipuud!"**

Foto: Toomas Reinpöld

**Loe maarahva kongressist lk 3 ja 6-7**



**Ajakirjanik Erik Kalda siunab puukväljaandeid**

Lk 10



**Politoloog Aleksandr Tsipko Venemaa ohust**

Lk 9



**Sofi Oksanen kritikus astusid kapist välja**

Lk 5

## Juhtkiri

# Noli tacere, si dicere debes – ära vaiki, kui pead rääkima



ANNE RATMAN  
ajakirjanik

Emajõelinnas Dorpati konverentsisaali Jüri Lina loengut kuulama minnes poleks arvanud, et niipalju huvilisi kokku tuleb – vaatamata sellele, et ainult internetis oli teade üleval ning ükski Tartu ajaleht ega muu infoallikas sellest ei teavitatud. Rahva huvi oli nii suur, et tellitud saal ei mahutanud kõiki ära. Inimesi muudkui tuli ja tuli, ots oli uksest väljas, nii et pidi loengu suuremasse saali üle kolima.

Linal oli palju huvipakkuvaid teemasid, mida ükski meie väljaanne ega teabekanal ei ole kajastanud. Aga pole midagi, see, mis peab jõudma nende inimesteni, kes on tõesti huvitatud, jõuab niikuinii. On ju internetiajastu. Juttu oli ajaloo, muusika, tervise, ravimifirmade teemadel; ka valedest, mida meediatorud meile ette söödavad. Tõde hoitakse muidugi alati varjul, sest tõe ilmsiks-tulek on mõnelegi ringkonnale äärmiselt kahjulik.

Kuid pole viga! Inimesed kõnnivad ringi lahtiste silmadega ja võtavad tropid kõrvadest. Igaühel on võimalik teada saada vastused küsimustele, mis nii neid kui ka väga laiu ringkondi häirivad.

Loengult koju minnes ei suutnud korrapealt uskudagi, et nii paljut on hoitud salajas. Selle asemel loeme iga jumala päev poliitikute (poliitikaanide) liivakastimängudest, kus nad oma arengutasemel ikka veel asuvad ja oma kemplemisi võimu nimel naudivad. Rahva elujärg ei huvita neid teps, saaks aga edasi oma sooja koha peale jääda.

Korralik pereisa, kes seepärast, et töötuks tehtud, peab oma kahele lapsele poe kõrval leivarahaga küsima. Aga kärbitud palka saavad inimesed ei suuda oma lastele inimväärset elu ega tulevikku pakkuda: palgast jätkub vaevu ots-otsaga äraelamiseks.

Kõike vaadates tahaks küsida: mida seal Toompeal üleüldse tehakse? Oma eurohullusega unustatakse peamine – rahvas. Tuhanded eestlased sunnitakse kodumaalt lahkuma (ma ei räägi maailmahulgustest), et võõrsil leiba teenida. Seal peetakse neid inimesteks, olenevata, millist tööd nad teevad. Ja nad teevad seal seda hästi ja korraliku töö eest makstakse neile seal korralikult, mitte nagu meil. Pole seal ka meiemoodi «kastidesse» lahterdamist.

See kõik on väga kurb, kuid siiski on elus ka palju ilusat hingeale ja südamele! Ja sa leiad

sed, kui oskad ka meie üksteisele ärapanemise õhkkonnas edasi elada, tundes rõõmu uuest päevast, kodukoldest, oma lapse edusammudest, heast sõnast, abivalmis naabrist, abikaasa soojast pilgust ja sõbrakäest, vaatamata kõigele, mis seal, ülevalpool toimub. Leiad, et ilus on elada, rõõmustada ka väikesest muutusest paremuse poole.

Hiljuti käisime südantsoojendaval kontserdil, millest samuti mitte kusagil, peale mõnerealise teate Postimehes, lugeda polnud. Tegemist oli Heldur Jõgioja mälestuskontserdiga Tartu Peetri kirikus. Imekspandav, et ka pärast nii rahvarohket üritust ei olnud meie meedias peaaegu mingit vastukaja!

### KESKMÖTE:

Mida seal Toompeal üleüldse tehakse? Oma eurohullusega unustatakse peamine – rahvas.

Jõgioja oli hingelt ja vaimult suurmees, hea meel oli rahval kuulata tema laule. Ükski viis ei jätnud puudutamata inimeste sügavamaid hingesoppe. Pisarad voolasid silmist iseenesest – need laulud olid mõeldud Rahvale, jutustasid kodust, isamajast, esimesest armastusest, rukkilillest... Kontserdi olid korraldanud

muusiku lesk ja meile kõigile tuntud Voldeimar Kuslap. Kui palju lilli toodi! Kirik oli pilgeni täis.

Kui lõpulaul („Väike aed“) lauldi ühiselt, siis nagu iseenesest tõusis kogu kirikutäis inimesi püsti. Küllap mõtles igaüks emale, kes laulusalmis ootas väikeses aias puu all, kuna kõik lapsed olid maailmas laiali ja tema juurde nii tihti teed ei leidnud...

Hea, et oli meie seas selline inimene, kes oma talendi jõul oskas puudutada kõike seda kaunit, mis inimhinge ehib. Kedagi mälestuskontserdil ei jätnud Heldur Jõgioja looming ükskõikseks. Oli nii noori kui ka vanemaid inimesi, oli ju temagi noorus seotud vanema põlvkonnaga, kes ei unusta «Suveniiri»-aegu, Jõgioja enda aegu, kui hoolivus, isamaja ja rukkipeo veel olid tähtsamad kui muu tilulil.

Kahju, et nüüdsel ajal paljud noored vahetavad selle kõik peenrahaks, enamasti Suure Lombi tagant tulnud hingetu laulu ja ajunüristava lärmi vastu. Kuid usun, et vanem põlvkond jaksab veel edasi anda oma lastele ja lastelastele selle kõige väärtuslikuma oma rikkalikust hingevarudest, mis aitaks neil edasi minna ja välja selekteerida, mis on jääv ja mis on kõnts.

Raske saab neil olema tee leidmine püha tõe juurde.

## nädala nupud

### Neoliberaalsusel puudub tulevik

Regioonide Komitee president Mercedes Bresso avaldas tunnustust Euroopa 2020. aasta strateegiale kui esimesele sammule eemalduda uusliberaalsest tegevuskavast, mida Euroopa siiani on järginud. Aga teha tuleb veel samme, et taastada õige tasakaal Euroopa majanduslike, keskkonnaalaste ja sotsiaalsete eesmärkide vahel, märkis Bresso.

Tema sõnul on vale arvata nagu viiks majanduskasv otse majandusliku ja sotsiaalse arenguni. „Meil tuleb lõpetada majanduslike kriteeriumide peaaegu süstemaatiline seadmine enne inimlike kriteeriume, lõpetada mobiilsuse edendamine, kui sellel on pärssiv mõju elu- või keskkonnamuutustele, lõpetada üha keerulisemate finantsmehhanismide arendamine, kui on võimalus kasutada kohalikke erahoiuseid,“ ütles Bresso.

Regioonide Komitee nõuab, et SKP inimese kohta ei tohiks enam olla ainus struktuurifondide kriteerium, tehes ettepaneku kasutada selle asemel täiendavaid näitajaid, nagu üldine keskkonnaindeks ja ühtlustatud sotsiaalne uuring, mis annaks mitmekülgsema pildi Euroopa piirkondade ja linnade heaolust.

„Euroopa 2020. aasta strateegia on usutav vastus paljudele ELi ees tänase seisvatele väljakutsetele, eelkõige globaliseerumisele ja majanduslangusele. Siiski on see strateegia tõsiselt inspireeritud 2000. aastate järel valitsenud uusliberaalsest mudelist, mis on kahjustanud meie planeedi keskkonda ja kliimat, suurendanud sissetulekute erinevusi ja sotsiaalset tõrjutust ning põhjustanud avalike teenuste allakäigu. ELil ja selle tulevasel regionaalpoliitikal peaks olema julgust teha otsustav samm ja jätta uusliberalism selja taha,“ lisas Regioonide Komitee president.

Regioonide Komitee on Euroopa Liidu kohalike ja piirkondlike esindajate kogu. Komitee 344 liiget esindavad kõiki Euroopa Liidu 27 liikmesriiki. Liikmete ülesanne on kaasata enda esindatavad kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused ja kogukonnad ELi otsustusprotsessi ning teavitada neid ELi poliitikast. Euroopa Komisjon, Euroopa Parlament ja Euroopa Nõukogu on kohustatud Regioonide Komiteega konsulteerima poliitikalvaldkondades, mis mõjutavad piirkondi ja linnu.

### Aastaga 33 786 töökohta vähem

Eelmisel nädalal avaldatud Haigekassa andmetest ravikindlustatud töötajate kohta selgub, et 30. septembri seisuga oli Eestis 574 969 töötajat. Seda on 33 786 vähem kui aasta tagasi. Poole aastaga jäi vähemaks 25 258 registreeritud töötut, aga töökohtade arv suurenes vaid 6292 võrra.

Alates kevadest on Töötukassa raporteerinud iga nädala lõpus registreeritud töötute arvu vähenemisest. Seadmata kahtluse alla statistika objektiivsust, võib vastukaaluks võrrelda Haigekassas sotsiaalkindlustatud töötajate arvu. Selgub, et registreeritud töötute arvu võrra ei ole kasvanud tööhõive. Töötud pole saanud töökohti, nad ei kajastu enam töötute statistikas ja meedia levitab valet tööpuuduse langemisest.

Töötukassa andmetel oli registreeritud töötuid märtsi lõpul arvel 95 087, septembri lõpul 69 829, vähenemine seega 25 258 inimest. Haigekassas oli ravikindlustatud inimesi samal ajal vastavalt 568 677 ja 574 969, kasv 6292 inimest. Seega töökohti on lisandunud 6292 inimesele, aga vähemalt 18 966 töötut kustutati statistikast ilma neile Eestis töökohta loomata.

Aastases võrdluses on olukord isegi halvem – septembri lõpuks oli 33 786 töökohta vähem. Uue töölepinguseaduse järel oli 30. septembril 2009 Eestis 608 755 töötajat, nüüd 574 969 töötajat. Muutus 12 kuuga miinus 33 786 inimest, sellest Harju osakonnas miinus 18 886, Pärnu osakonnas miinus 2915, Tartu osakonnas miinus 5780 ja Viru osakonnas miinus 6205. Töökohti kaob endiselt ja kriisi lõppemise rääkida ei saa.

Töötukassa on juulist septembrini registreerinud 21 495 uut töötut. Arvelolek on lõpetatud 29 955 inimesel. Töötukassa maksis septembris töötuskindlustushüvitist 20 035 inimesele ehk 26% kuu jooksul arvel olnud töötutest. Keskmise täiskalendrikuu eest makstud hüvitist oli 4576 krooni. Juulist kuni septembrini on tööalase koolitusel käinud 2640 inimest, töötusliku koolitusel 1600, tööpraktikal 1890, tööharjutusel 916, karjäärinõustamisel 3507, palgatoetusega on loodud 3087 töökohta. Ettevõtluse alustamise toetust sai 152 inimest.

Kokku on Töötukassa aktiivselt tegelnud 13 792 töötuga, mis on 19,7% septembri lõpuks registreeritud töötutest.



## HIIBUSE NÄDAL



# KESKNÄDAL



Aadress: 10130 Tallinn,  
Toom-Rüütli 3/5  
Tellimine ja levik: 6 177 717  
Toimetajad: 6 274 573  
6 274 571  
6 274 583

Peatoimetaja:

Urmi Reinde

urmi@kesknadal.ee

Poliitikatoimetaja:

Ivari Vee

ivari@kesknadal.ee

Uudistejuht:

Indrek Veiserik

indrek@kesknadal.ee

Toimetaja:

Tiit Maksim

tiit@kesknadal.ee

Toimetus käsikirju ei tagasta.  
Kesknädalas ilmunud artiklid  
väljendavad nende autorite arvamust,  
mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

# Maaelu vajab uusi sihte

**Eesti Maarahva V Kongress võttis Paides 8. oktoobril 2010 vastu avalduse, otsused ja ettepanekud maaelupoliitika, kohaliku elukorralduse, põllumajanduspoliitika ja hariduspoliitika kohta. Kongress kutsub poliitilisi jõude üles ühinema kongressi otsustega. Kongress teeb volikogule ülesandeks koostöö erakondadega, kes kongressi seisukohti toetavad, algatada Riigikogus maaelu parandamiseks vajalikud seaduseelnõud.**

## Kongressi avaldus: maaelu vajab uusi sihte

Maaelu ja põllumajandus on meie ühiskonna, kultuuri ja majanduse lahutamatu osad, millele tuginevad rahva põlisväärtused. Maarahva IV Kongress, arutades 2001. aastal riigi, rahvuse, kultuuri ja majanduse arengu tähtsaid küsimusi, võttis vastu olulised otsused.

Üheksa aastat hiljem tuleb tõdeda, et enamik küsimusi, millele nõuti valitsuselt lahendusi, on jäänud tähelepanuta. Pinged maaelu ja majanduse perspektiivide, kohapealse elukorralduse, hariduselu, elanikkonna püsivuse ja majanduskriisist väljumise väljavaadete osas on lahendamise asemel võimendunud kriitilise piirini.

Töötus on suurim probleem just maapiirkondades, kus pole harv juhused, et vanavanemate vilets pension on laste ja lastelaste ainus sissetulek, sest tööd pole ja sotsiaaltoetustest ei ela ära. On lapsi, kelle ainsaks toidukorraks on koolitoit. Toidutootjate arv väheneb iga aastaga, veerand piimatootmisettevõtetest kuulub väliskapitalile – kas nii on võimalik kriisisituatsioonides toota piisaval hulgal toitu? Peaministrilt kuuleme vaid

seda, kui hästi riigil on läinud ja kui õnnelikult me elame. Kui see pole vale, mis see siis on? Kongress tõdeb nõrdimusega, et keskviimu kriisipoliitika valguses on selgelt näha, et maaelu püsimine ei ole valitsuse prioriteet. Eesti Maarahva Kongress on suurimaid kodanikualgatusi Eestis. Kongress ei nõustu maaelu hääbumisele viiva poliitikaga. Kutsume maainimesi liitvaid kodanikeühendusi koos kongressi volikoguga survestama poliitiku, sest maaelu probleemide lahendamata jätmise võib viia protestiaktioonideni või kodanikuallumatuseni.

Hoidkem oma Eestimaad!

## Maaelupoliitika: kogu Eesti peab elama!

Kongress võttis vastu otsuse maaelupoliitika kohta, mille põhisõnum oli: senine maaelupoliitika on liiganõrk ja seda peetakse teisejärguliseks või ülearuseks. Ääremaastumine ja hääbumine süveneb. Riigi ebapiisav tähelepanu maaeluprobleemidele ning hädavajaliku rahalise ressursi puudumine on kaasa toonud maapiirkondades esmavajaliku infrastruktuuri kärbumise. Süvenevad lõhed piirkondade

tööhõives, noorte haridusvõimalustes, esmavajalikus ter- visekaitstes jm olulistest valdkondades. Kõike seda võimendab hädavajaliku raha vähenemine ning valdade ja linnade eelarvete teadlik nõrgestamine. Ühiskonna lõhestumine ja võõrandumine on omandamas ohtlikke mõõtmeid.

Maaelu arengupoliitika peab looma soodsat elu- ja ettevõtluskeskkonda, millega tagatakse kodumaiste väike- töötusettevõtete taassünd, töökohtade säilitamine ja uute loomine, ekspordivõime suurendamine.

Selleks on vaja tõhusat regionaalpoliitikat, tugevaid valdu ja linnu, sest kohalik omavalitsus on demokraatliku riigikorralduse alus. Kongress ütleb selge ei kohalike omavalitsuste sundühendamise katsetele; ühinemises peab olema otsustav sõna valla- ja linnaelanikel ning elanike valitud volikogudel.

## Hariduspoliitika: maarahvas seisab maakoolide eest!

Kui hoiame elus väikesed maakoolid, säilib küldes elu. Hariduses ei tohi otsustada ainult raha. Kool tagab piirkonnas elu säilimise. Kongress näeb ohtu, et koolide sulgemisel muutub haridus vähem kättesaadavaks, inimesed on sunnitud suurlinnadesse suunduma. Külad tühjenevad. Riigi ja rahva püsimiseks on vaja normaalset elukeskkonda igas piirkonnas. Eesti on liiga väike



**ESINEJAD:** Maaomavalitsuste liidu juht Jüri Landberg (vasakul), Riigikogu kultuurikomisjoni aseesimees Mailis Reps ja Rahvaliidu auesimees Arnold Rüütel esinesid maarahva kongressil sõnavõttudega. Foto: Indrek Veiserik

ja meid liiga vähe, et lubada endale ääremaid.

Vaid mõne aasta eest suleti kümneid lasteaedu. Täna näeme, kui võrdlühinägelik see oli – lasteaiaid tuleb nüüd uuesti ehitada. Kas tõesti soovime sama viga koolidega korrata?

Majanduslanguses ja tööpuuduses on vaja, et kõik lapsed saaksid sooja koolitoitu, võiksid käia muusika-, kunsti-, tehnika- või spordiringides, saada tuge õpingutes. Riik peab laiendama õpilaskodusid ja rajama pikapäevakoole, et

toetada eriti rasketes oludes peresid. Laste võimed on meie suurim rahvuslik rikkus, nende väljaarendamata jätmise on kuritegu, mida tulevased põlvkonnad ei andesta.

Maarahvas hindab ja toetab kutsekoolide arengut ning leiab, et gümnaasiumid ja kutsekoolid ei välista, vaid täiendavad üksteist.

Täiskasvanuhariduse juures tuleb tähelepanu pöörata pikaajalistele töötutele ja vajaliku hariduseta inimestele, sest põhihariduseta ei püsita töö-

jõuturul konkurentsis. Kaasamiseks, ühiskonnast kõrvale jäämise vähendamiseks ning apaatsuse ärahoidmiseks on haridus parim võimalus.

Kongress on vastu koolide ümberkandmisele erastruktuuride kätte. Kongress peab tähtsaks maamajanduse ja põllumajanduserialade väärtustamist ning nende maine parandamist nii kõrg- kui ka kutsehariduses. Kongress nõuab tasuta kõrgharidust.



Vilnius 06.10.10

**Austatud Eesti Keskerakonna esimees Edgar Savisaar ja Keskerakonna liikmed! Austatud Eesti Maarahva V Kongressil osalejad!**

Mul on hea meel tervitada Teid enda ja Leedu Rahvapartei poolt selle tähtsa foorumi puhul, mis näitab Teie erakonna aktiivsust osalemisel riigi agraar-, toitlustus- ja maaelupoliitikas.

Teie hulgas viibides meenub mulle meie ammune tutvus ja koostöö Balti riikide iseseisvuse taastamisel, aga ka nende riikide esimeste valitsuste koostöö, milles ka meie kolleeg Edgar Savisaarega osalesime. Sellest ajast on möödunud 20 aastat. Palju on selle ajaga muutunud meie riikides, eriti nende maaelus.

Küla tööstuslik ja sotsiaalne struktuur on muutunud tänapäevasemaks ja paljutahulisemaks, tootmis- ja elutingimused konkurentsivõimelisemaks. Kuid mitte kõik reformisammud pole olnud sotsiaalseid tagajärgi arvestades läbikavalutud. Külaelu nõuab edasisi muutusi, mis tagaksid paremad tingimused nii inimeste tööhõiveks, aga ka tänase ja tulevaste põlvkondade sissetulekute ja elukvaliteedi stabiilsena tõusu.

Soovin Teile, kallid kolleegid, töötamiseks Eesti maaelanike ja kogu Eesti rahva heaolu nimel tarku strateegiaid ning edu nende elluviimisel.

**Prof. dr. Kazimiera Prunskiene, Leedu Rahvapartei esimees**

## Kas Nobeli laureaat leiab, et Jürgen Ligi on loll?

**Hiljuti kutsus Nobeli majanduspreemia laureaat Joseph Stiglitz eurosooni riike üles loobuma oma riigieelarvete defitsiidi vähendamise plaanidest, sest see viivat tema arvates Vana Euroopa riigid uude retsessiooni – lihtsamalt öeldes, pikaajalise majanduslangusesse. Vaevalt et Stiglitz teab, mis asi on Eesti, kuna vastasel juhul oleks tema reaktsioon meie valitsuse majanduspoliitika suhtes veelgi teravam.**

**ALEKSANDR TŠAPLŌGIN**  
aleksandr@kesknadal.ee

Nobeli laureaat on seisukohal, et on tõepoolest rumal vähendada kulutusi investeeringuteks, mis võivad hiljem suurt kasu tuua, lihtsalt selleks, et eelarve defitsiidi koha pealt ilusam välja näeks. Seetõttu, et Euroopa on endale orientiiriks võtnud lubada 3-protsendist eelarvedefitsiiti (arv, mis ei oma mitte mingeid reaalseid põhjendusi ning tasakaalustab vaid ühe osa eelarvest), võivat majandusteadlase hinnangul Euroopa majandus uude retsessiooni kukkuda.

Huvitav, kas Eesti rahandusminister Jürgen Ligi, kes alles hiljuti kiitles, et Eesti sai möödunud aastal riigikulutuste kärpimise

alal Euroopas esikoha ning suutis sedaviisi täita Maastrichti kriteeriumid, on üldse midagi sellisest mehest kui Stiglitz kuulnud? Või piirub meie rahandusminister liberaal Milton Friedmani raamatute ülelugemisega, mis ilmusid peaaegu sada aastat tagasi?

Samas on Eestil, targa minister Ligi juhtimise all, kavas sel aastal püstitada uus riigieelarve defitsiidi kärpimise rekord. Teiste sõnadega, kui uskuda Nobeli laureaati, sunnitakse meid rumaluses võitma kõiki teisi eurosooni riike. Kui aga meenutada, mida meie valitsus kriisiharjal tegi, võib kindlalt öelda, et teistest eurooplastest jõudsime rumaluses ette minna juba ammu. Samal ajal, mil tsiviliseeritud riigid pumpasid, täiesti teadlikult ning Stiglitz arvates ka absoluutselt õigesti, ennast raha täis, et pehmedada majanduslangust, käitus Eesti valitsus – kus töötab rahandusministrina Ligi – risti vastupidi. Nimelt kärpis riigi kulutusi paremale ja vasakule. Ligi kinnitab, et see on õige. Miks saavutas siis Eesti majanduslanguse tempos Euroopas teise koha, pärast Lätit, kes löikus eelarvet veelgi jõulisemalt? 130 tuhat töötut riigis, kus rahvaarv on 1,3 miljonit, on loomulikult tühi asi, kui võrrelda sellega, et Jürgen Ligi saab Euroopa rahandusministritega kohtudes ilusate arvudega uhkeldada. Ja kõige imelikum tundub see, et teised Euroopa riigid nähtavasti hakkavad nälgasest oivikust Eestist eeskujuga võtma.

### “Vene küsimus” – ärge maha magage!

Läti valimistulemused kutsusid Eestis esile üsna mitmemõttelise reaktsiooni. Miks kaotas valimised venemeelne Inimõiguste Eest Ühtses Lätis (ZaPTŠEL), mis oli loodud suuresti etniliste tunnuste alusel, ja miks hääletasid Koosmeele Keskuse poolt nii lätlased kui ka venelased? Kas parempoolsed erakonnad on valmis valitsusse kutsuma ka vene poliitikuid? Sama huvitav on teada

saada, kas valimiskampaaniat mõjutas kurikuulus “Kreml käsi” ja miks ekspresident Freiberga hakkas äkki rääkima vene vähemuse arvamusarvestamisest. Püüame “Vene küsimuses” selgusele jõuda Esimesel Balti Kanalil (PBK) 16. oktoobril kell 11.10. Saade on vene keeles eestikeelsete subtiitritega. Saatejuhid Aleksandr Tšaplõgin ja Dmitri Kukuškin.

## Euroopa Liit aitab liikmesriikides töö kaotanuid

**7. oktoobril otsustas Euroopa Parlament järjekordselt toetada Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fondi (EGF) kasutuselevõttu kolme raportiga. Neist kaks puudutavad Taanit ja üks Hispaaniat.**

Euroopa Parlamendi transpordi- ja turismikomisjoni liige **Vilja Savisaar-Toomast** kirjutas, et Hispaania esitas 5. veebruaril 2010 Euroopa Komisjonile taotluse sellest fondist abi saamiseks seoses 82 rõivatootmise ettevõtte toimunud 703 inimese koondamisega. Ühtekokku eraldatakse, pärast Euroopa Nõukogu



Savisaar-Toomast

kooskõlastust, Hispaaniale 1 844 700 eurot ehk ca 29 miljonit krooni, mis otseselt suunatakse koondatute abistamiseks ja ümberõppeks.

Taani esitas Euroopa Komisjonile kaks taotlust, mis puudutasid koondamisi elektriseadmete tootmise ettevõtte, kus koondati 1641 töötajat. Euroopa Parlament otsustas toetada Taanit 10 106 844 euroga ehk ca 158 miljoni krooniga.

Euroopa Parlamendi tööhõive- ja sotsiaalkomisjoni liikme Siiri Oviiri arvates peaks ka Eesti majanduskriisi tulemusena koondatud inimeste toetamiseks samast fondist abi taotlema.

Nii Oviir kui ka Savisaar-Toomast leiavad, et aidata tuleks just enim kannatanud tööstusharusid, näiteks ehitussektorit ja tekstiilitööstust. Aktiivsust peab siin üles näitama Vabariigi Valitsus, aga kindlasti peavad seda tegema ka alaliidud ja ametiühingud.

**Siiri Oviiri** arvates on hämmastav, et kuigi meil pidevalt räägitakse aktiivsete tööturumeetmete alarahastusest, jäetakse kasutamata võimalus saada täiendavat raha Euroopa Globaliseerumisefondist.

"Arvestades töötuse kõrget taset, eelkõige pikaajaliste töötute suurt hulka, keda on ligi 60 000 inimest, oleks vale jätta kasutamata erinevaid võimalusi majanduskriisis kannatanud inimeste abistamiseks," märkis Oviir. "Meie lähinaaber Leedu on saanud aastatel 2008–2010 toetust viiel korral, kokku enam kui 3000 tekstiili-, ehitus-, elektriseadme- ja mööblitööstusest koondatud inimesele, kogusummas 2,9 miljonit eurot (44,6 miljonit krooni)."

Kõige enam toetust on saanud Hispaania (11 korda), Holland (9), Itaalia, Leedu, Taani (5), Saksamaa (4), Portugal, Poola, Austria, Iirimaa (3) ning Belgia ja Prantsusmaa (2). Toetust on saanud ka Soome, Malta, Tšehhi, Sloveenia ja Bulgaaria. Igal aastal eraldab Euroopa Globaliseerumise Fond kuni 500 miljonit eurot koondatud töötajate toetamiseks.



Oviir

EGF toetab töötusandmeid, kutsenõustamist, koolitust ja ümberõpet, k.a. info- ja side- tehnoloogia alaste oskuste omandamist, töövahendust ja ettevõtluse edendamist, füüsilisest isikust ettevõtjaid. Toetatakse ka erimeetmeid piiratud ajavahemiku vältel, näiteks eraldatakse raha töötusandmete toetamiseks, liikuvustoe- tuseks või toetuseks elukestva õppega seotutele.

# Riik peab leidma tee üks



**SIRET KOTKA**  
Keskerakonna Lääne- Virumaa piirkonna ase- esimees

Paljudel peredel on majanduslik olukord raske. Kuid kõige täbaramas seisus on eelkõige need vanemad, kes kasvatavad oma last või lapsi üksi. Samaväärne elu on ka peres, kus üks vanem või mõlemad vanemad on kaotanud töökoha.

### Lapsetoetus mitmekordistada!

Statistikaameti andmetel elab vaesuses 20% Eesti elanikest ehk üle 240 000 inimese – ligi veerand miljonit. Võimalik, et see arv võib olla isegi veel suurem. Kurb on siinjuures tõdeda, et Eestis elavad vaesuses kõik üksikvanemad, kes on kaotanud töö. Veel kurvem

on nentida, et tavaliselt jäävad üksikvanemad justkui vaesuse nõiarangi, millest on väga raske välja pääseda, sest vajalikud toetused nagu ei jõuakski nendeni. Põhjus on selles, et kui mujal Euroopas on olemas mitmesugused riiklikud toetusprogrammid, mis aitavad peredel toime tulla, siis Eestis on sotsiaalkaitse ses vallas väga õhuke.

Seda kummalisem on kuulda reformierakondlasest peaministrilt Ansipilt, et 300-kroonine lapsetoetus olevat kui lennuki pealt raha välja loopimine. Kui Reformierakonna esimees küüniliselt arvab, et toetusi peaks jagama vastavalt pere jõukuse astmele, siis miks ta pole oma erakonnakaaslastele sotsiaalminister Pevkurile vastavat ülesannet andnud? Praegune sõnum on aga solvav enamikule neist eestimaalastest, kelle jaoks on see igakuine toetus ülioluline. Kui peaministri lõunasöök maksab 300 krooni, siis üksikvanema jaoks võib see olla terve nädala sõõgiraaha!

**Ranitsatoetus taastada!**  
Nii nagu ma ei pea õigeks 300-kroonise lapsetoetuse naeru-

vääristamist Ansipi poolt, nii ei pea ma õigeks ka seda otsust, et alates 2009. aastast ei maksa valitsus enam nn ranitsatoetust. See raha oli väga paljudele väga oluline abi. Mõni võib ju mõelda, et 450 krooni pole just väga suur raha, kuid üht-teist saab selle eest ikkagi osta. Ranitsatoetuse allesjätmine oleks riigile läinud maksma ainult 80 miljonit krooni, mis on ligi 100- miljaridilise riigieelarve juures köömes. Seega, küsimus on eesmärkides ehk selles, mida Toompea valitsus tähtsaks peab. Kas lapsed ja nende vanemad on riigile tähtsad või ei ole mitte?

Statistikaameti andmeil elab Eestis vaeselt üle 30 000 lapse. Nii väikese riigi kohta, nagu seda on meie Eesti, on see väga suur arv. Pole siis imestada, kuidas mõnedki koolijuhid räägivad, et esmaspäeviti koolitoit justkui haihtub lõunalaualt ja reedeti võtavad lapsed koolist leiba nädalavahetuseks kaasa. Siinjuures on mul tõsiselt hea meel, et Ansip on õnneks Keskerakonna poolt omal ajal sisse viidud tasuta koolitoidu siiani alles jätnud, sest, tänast olukorda arvestades, on selle tähtsus kasvanud mõõdapääs-

matuks ja iseenesestmõiste- tavaks.

### Vaesusega tuleb hakata võitlema!

Euroopa Liit on teatavasti kuulutanud 2010. aasta vaesuse vastu võitlemise aastaks. Sõnades on selle võitluse vajalikkust tunnistanud ka sotsiaalminister Pevkur, kuid teod jäävad tal sõnadest kaugele maha. Me ei ole kahjuks kuulnud ühtki selle ministri ettepanekut, kuidas Eesti ühiskonnas vaesust vähendada või kuidas luua kõige õigem tee nende inimesteni, kes tõesti vajavad abi.

Vaesus ei pane inimesi ainult nõiarangi, millest nad ei oska enam välja tulla, vaid vaesus toodab vaesust paraku juurdegi. Teisisõnu, majanduslikult raskemas olukorras perede võimalused laste harimiseks on kehvemad ning madala haridustasemega noorel on väga raske saada hästiasustatud tööd. Seepärast ongi ülioluline, et riik tagaks kõigile lastele võrdsed võimalused alates lasteaiast kuni koolitee lõpuni.

Sügav kummardus kõikidele üksikvanematele, kes elatavad

## Virisemisest ja

**Põhjuse kirjutamiseks andsid ühelt poolt mu lähikondsed ja tuttavad, kes on mind karmilt noominud kriitiliste kirjutiste pärast meie Ida-Viru maakonnalehes „Põhjarannik“. Kuna kõik olevat tüdinud igapäevaelu puudutavatel teemadel virisemisest-vingumise- st ja härdaldamisest-kritisemisest, siis minevatki lugejale paremini peale positiivsed uudised ja arvamused sellest, kuidas kõik on meil peaaegu korras ja õnn peagi koos euroga meie õuele saabub.**



**KAAREL PÜRĞ**  
Jõhvi vallavolikogu esimees

Rahul on enamasti noorem ja keskmine põlvkond, kel elu alles ees, haridus omandatud, korralik töö- ja elukoht olemas, pere loodud ning lapsedki kasvamas, tervis korras, negatiivsed elukogemused nõukaajast puuduvad. Kust peaksidki nad teadma, et näiteks turismituusikut mõnda lääneriiki võis tolal võrrelda loteriivõiduga, tööpõlgureid karistati ja riik kasseeris töötajailt sisse lastetasmaksu.

### Töötud muretsevad, teised ei muretse

Ega inimestel, kel töökoht olemas, erilist põhjust härdaldamiseks-protesteerimiseks

polegi. Garanteeritud sissetulek annab küllaldase kindlustunde ja võimaldab äraelamise. Samas tänapäeval ühtemoodi nii erafirmas kui ka riigitoitl juhtkonnale liigne suupruukimine kindlasti ei meeldi. Sellepärast neelatakse ilma nurisemata alla palgakärped ja töötingimuste halvenemine, kergekäeliselt loobutakse kunagi kätte võidetud soodustustest ja hüvitistest ning ollakse valmis sama palga eest võtma täiendavaid töökohustusi või tegema ületunnitööd. Aga miks peaks rahulolematu olema vanem põlvkond, kelle pension laekub pangararvele kindlal päeval? Vähesed neist tunnevad muret, et veel kolm aastat tagasi olid nii stabilisatsioon- kui ka pensionikassareservis arvestatavad miljardid, mis praeguseks on haihtunud. Rääkimata haigekassateenuste, ravimite, toasooja, elektri ning toiduainete kallinemisest.

Lausa naljakas on selle taustal kuulata meedia hädakisa, justkui oleks kõikides meie hädades süüdi Tallinna müügitmaks. Millegipärast on meil lausle-

vinud arusaam, et ega enamiku vabadusajast võimutäiust nautinud parempoolsetele (nn valged jõud) alternatiivi polegi. Et ikkagi niiöelda omad poisid, kes ajavad justkui õiget asja...

### Eesti noored appi vananevale Euroopale

Muidugi pole meie üliberaalses majandusmudelis kohta ei astmelisele tulumaksule ega tugevale ametiühinguliikumisele. Vaatamata majanduskaosele pole valitsus kaalunudki tagasiastumist, vaid on oma positsioone isegi kindlustanud, surudes Riigikogus karmilt läbi kõik peamised tööandjate kavandatud seadusemuudatused. Samal ajal kiideldakse justkui taeva kingitusena saanud paariprotsendise majanduskasvuga! Jääb mulje, et küll oleks tore kui meil miinimum- palga saajaid üldse poleks, siis hüppaks keskmine suisa lakke ja jälle oleks põhjust raporteerida olematutest edusamudest.

Oma noori välismaale saates ruttame appi vananevale Euroopale. Samamoodi on Eesti riik valmis aitama kõiki abivajajaid üle ilma, välja arvatud oma alamaid, kes hätta sattunud. Siit tulebki teine põhjus, kus oskus ridade vahelt lugeda ja infot selekteerida tekitavad teinekord küll nii ahastust kui ka unetust, aga samas ka selektamatut soovi neid tähelepane-

Repro  
Reformierakon  
na valimis-  
materjalidest

Parem  
Eesti  
kõigi

Reformierakonna visioon vi  
Euroopa riigi hulka lähtub p  
Eesti on parem Eesti kõigile

kuid teistega jagada. Olen viimasel ajal nii mõnigi kord tabanud end mõtlema üldtuntud muinasjutule alasti kuningast, kus paar petist lubavad õmmelda valitsejale uued imelised rõivad. Ei kuningas ega õukondlased julge pikka aega tunnustada, et nad neid paljuküüditatud rõivaid ei näe, sest kõik nad kartsid muuta teiste naeruleks. Alles väike laps ütles välja tõe, et kuningas on alasti, ja petised

**UUSMAA**  
KINNISVARABÜROO

**Kinnisvarabüroo UUS MAA**  
Ostame metsa- ja põllumaad üle Eesti.  
tel. 5595 2906  
e-mail: [marek.ujuk@uusmaa.ee](mailto:marek.ujuk@uusmaa.ee)

# Üksikvanemate toetamiseks



**OODATES PEAMINISTRI LENNUKIT:** Ansip on nimetanud 300-kroonist lastetoetust, mis on püsinud muutumatuna 2003. aastast, lennukilt raha allaloopimiseks. Kuid kui peaministril maksab lõunasöök 300 krooni, siis üksikvanema jaoks võib see olla terve nädala söögiraha.

oma lapsed ära vaid töötü abiraha toetusest, mida on ca 1000 krooni, sest ka alimendid ei jõua erinevatel põhjustel tihti

nende lapse või lasteni. Keskerakondlasena võin kinnitada, et meie erakonna eesmärk on luua süsteem, mille

kaudu riiklikud toetused jõuaksid ka üksikvanemateni. Üksikvanema staatuse tähtsust tuleb Eestis tõsta, sest tegelikult on

neil ühiskonnas samaväärne kaal kui paljulapselistel peredel.

## riigitruudusest



ia Eesti viie jõukaima õhimitest, et jõukam

**PÜRGI:** Nüüd, kus maksame välismaa pankadele aastas tagasi suurusjärgus ligikaudu 20 miljardit krooni, ja seda 30 aastat, on ju nõme kaevelda, et meil ei ole piisavat sisetarbimist.

aeti häbiga minema. See jutt sobib meie tänapäeva olustikku, kus me kõik ju sinisilmiselt usume, et meie väike riik ongi „põhjamaine tiiger“, kellest kõik ülejäänud peaksid eeskujuga võtma. Aga eks aeg annab arutust.

### Kõik korraga matusetootust ei vaja

Minagi hääletasin omal ajal Euroliitu astumise poolt, sest hoolikal kaalumisel plussid

kaalusid negatiivse üle. Eelmise Riigikogu sotsiaalkomisjoni liikmena võin veel aru saada töölepinguseaduse uue redaktsiooni vastuvõtmisest, ehkki meie koosseis suutis selle blokeerida. Aga sisuliselt kaotada matusetootus, kus kulutused riigieelarve miljardite kontekstis olid sentides! See oli ennekuulmatu. Et niisugune õnnetus ei taba kõiki inimesi üheaegselt, siis ei näinud meie valitsust-

toetav meedia selles ka probleemi.

Kas peaksime olema tänapäevased pankade, aga ka riigi teenistuses olevatele hästtassustatud majandusekspertidele, nõunikele ja teadlastele, kes kõik üksmeelselt kutsusid meid enne majanduskriisi puhkemist vormistama liisingut, võtma pangalaenu või soetama kinnisvara? Ükski neist ei hoiatanud, et pangalaenule rajatud majanduskasv on tegelikult olematu, sest me ei tooda ju mingit lisaväärtust.

Aga kui palju inimesi uskus heietusi meie majandusõitsengust, ning on tänaseks kaotanud juba nii töö kui ka soetatud kinnisvara. Kuna vaba raha on vaja inimeste käest igal juhul kätte saada, siis on jälle hakatud esinema majanduskasvu teemadel ja kutsutakse uuesti julgelt laenama. Iseasi, kas samu oraakleid enam usutakse.

### Iivet pole lootat

Kui nüüd soovitakse pensionilemineku iga tösta 67 aastani, siis saavad noored veelgi vähem töökohti ja ega siis iivet ka pole lootat. Paljud eakad ilmselt ei jõuagi ära oodata kaunist pensionile jäämise päeva. Kui sa pole enam konkurentsivõimeline, siis sind koondatakse ja su vastu kaotavad huvi kõik institutsioonid. Ainult sotsiaallabiga aga vanur, kes selles vanuses ena-

masti tarbib juba pidevalt ravimeid, ära ei ela.

Kindlasti on riigiametites ametikohti, kus on terve rida asetäitjaid ja abilisi, erasektorist rääkimata, kuid töötajate jaoks kavatsetakse latta küll liiga kõrgele tõsta.

### Oh, korruptsioon!

Ei saa jätta virisemata korruptsiooni üle. Nii südantkosutav on tavainimesel saada ametlikust meediast teada, et kompetentsed organid pikaajalise jältustöö tulemusel järjekordselt kahtlustavad mingit enamikule tundmatut linnaametnikku paarikümne tuhande krooni ulatuses meelega saamisest. Eriti veel siis, kui see „meelehea“ on suunatud laste krossisõiduharrastusele. Tahaks teada, kas meil on mõni rallisõitja, kes saab hakkama ilma sponsorabita? Kui siin järgneks ka kiire kohtuotsus, oleks inimeste õiglustunne rahuldatus, aga just seda kohtuotsust ei jõuagi ära oodata. See tõstatab küsimuse: kas mitte pole tegemist poliitilise ja pahatahtliku tellimustööga? Juhtumeid, kus riik või „õige“ erakondade juhitud avalitsused on saanud suurusjärgu võrra rohkem kahju, sageli ei menetleta üldse, sest nende suhtes puuduvad avalik huvi. Sellegipoolest ärme kaota usku paremasse homsesse!

## Paet ja Laar tunnustavad Eestit idaeuroopa hoorana?

Helsingin Sanomat, 7. oktoobri online:

**Tallinn.** Kirjanik Sofi Oksanen'i edukas romaan "Puhastus" külvab vastuolusid Eestis, kus selle tegevus toimub. Kriitikud on mures sellepärast, et teos maalib Eestist väga ühekülgse pildi. See mure on romaani eduga koos vaid kasvanud. Toimetaja Piret Tali meelest "Puhastus" kinnistab seda ettekujutust, mille pärast Eesti peab ennast üha "pidama idaeuroopa hooraks Soome laevadel ja hotellide ööklubides". Seega võiks teos kasvatada naistevastast vägivalda, selle asemel et seda vastustada. Tali hinnangul on Eesti muutumas võõrkeelsete noorte kirjanike teemapargiks, kust ammutatakse ahastust, masendust, vaesust, õetappu, petmist ja vägivalda. Varem on Oksanen'i peetud Eestis rahvuskangelaseks. Ta on saanud Eesti presidendilt teenetemärgi ja ajaleht Postimees valis ta aasta inimeseks.

Helsingin Sanomat, 8. oktoobri online:

**Tallinn.** Eesti välisminister Urmas Paet on kinkinud Sofi Oksanen'i romaan "Puhastus", mille tegevus toimub Eestis, mitmele oma välisministrist kolleegile. Minister ei mõista kriitikat, mille põhjal "Puhastus" kujutab Eestit maailma silmis liialt süngena. "Ei ole vaja põdeda," arwab Paet. Ta on veendunud, et "Puhastus" aitab mõista neid tänase Eesti probleeme, mida Läänes on ehk raske mõista. "Puhastus" on ilukirjandus asjadest, mis on Eestis tõepoolest juhtunud," ütleb Paet. Nädala algul põrmustas Piret Tali oma Eesti Päevalehe kolumnis (4. oktoobri paberväljaandes – *Kn toim.*) üleskiidetud Sofi Oksanen'i "Puhastuse". Ta avaldas kartust, kas Eestiga seostatud vägivalda ja ahistamise kujutamine ei muutu mujal valitsevaks tõeks selle maa kohta. Tali avaldas ka arvamust, et see raamat võib luua eesti naisest ettekujutuse kui idaeuroopa hoorast. Muret selle üle on ettevaatlikumalt väljendanud ka osa Eesti intelligentsist.

"Tegemist on väikekodanliku hirmuga, missugusena me paistame välja välismaal. Nähtusena on see sarnane Soomes tuntava hirmuga, et Aki Kaurismäki filmid loovad väära pildi soomlasest ja tema loomusest," arwab teatrikriitik Andres Laasik, kes on kiitnud "Puhastust" kui lavastust ja romaani. "Küllap nii Soomele kui ka Eestile on tüüpiline, et kui keegi meist korraga saab tuule tiibadesse, muutuvad teised kohe murelikeks," ütleb poliitik ja ajaloolane Mart Laar. "Eesti ajalugu on olnud väga verine ja süng. Sinna ei ole midagi parata." Kirjanik Jaan Kaplinski kuulub "Puhastuse" kõige hinnatumate arvustajate hulka.

"Tegu on suurepärase kriminaalromaaniga. Kuid ei see ei kujuta elu Nõukogude Eestis selliselt, nagu see tegelikult oli, nagu ka Agatha Christie' raamatud ei räägi Briti elust."

"Viga on selles, et paljud Eestis ja välismaal võtavad seda kui realistlikku Nõukogude Eesti elu kujutust. Ka kirjanik esitleb oma teost sellisena," ütleb Kaplinski.

Kaplinski isa suri vangilaagris, ta on kirjutanud ise sel teemal. Diskussioon "Puhastuse" üle jätkus neljapäevases Eesti Päevalehes. Tõlkija ja toimetaja Kaisa Kaer meenutas, et kirjandus ei pea sisaldama ajaloolist tõde.

"Oksanen'i väärtus on selles, et äratab inimesi tutvuma ajalookäsitlusega ja esitama küsimusi."

"Soomet tuntakse maailmas Kaurismäe ja Paasilinna loominguga kaudu. Publik siiski mõistab, et need on filmid ja need on romaanid. Kirjanik või kunstnik ei ole kunagi reisijuht," nõnda arvas Eestis esitatud kriitika peale Sofi Oksanen ise.

Tõlge - Kn

## Õnnitleme Enn Eesmaad!



7. Toomas Uba, 8. Enn Eesmaa, 9. Hannes Võrno, 10. Mihkel Kärras.

Hea, õige ja ilus, et valijad ei unustanud ka meie seast lahkunuid - Valdo Panti, Urmas Otti ja Toomas Uba.

Kesknaädala kui paljude aktiivsete televaatajate häälekandja tunnustus kõigile väljavalituile!

Kesknaädal õnnitleb oma kolleegiumi esimeest, Riigikogu liiget ja üht Eesti telelegendi parimate saatejuhtide esikümnesse valimise puhul. 9. oktoobri Postimehes kommenteeris Priit Pullerits Eesti Televisiooni 55. sünnipäevaks Postimehe algatusel korraldatud parimate telesaadetejuhtide valimist. Kümne parima hulka jõudsid: 1. Valdo Pant, 2. Urmas Ott, 3. Mati Talvik, 4. Rein Karemäe, 5. Vahur Kersna, 6. Arne Rannamäe,

# Paidest kiirgas m

Reportaaž Maara

**„Kord avastati ühel meie kandi mehel seljaüdivähk. Arstid saatsid ta koju surema. Tema tegi aga laari puskarit ja hakkas sellega ennast ise ravima, elades pärast veel kakskümmend aastat,“ jutustasid 8. oktoobril Paides Maarahva V Kongressil Võrumaa talupidajad Sulev Land ja Ado Kahre. Räägitu ei pretendeeri arstiteaduslikele tõdedele; küllap sümboliseerib see pigem maainimeste elujõudu, tahet mitte alla vanduda, soovi ka kõige keerulisematest olukordadest väljapääsu otsida ja see ka leida.**

JAAN LUKAS

Jõgevamaa ajakirjanik

Tublidelt esivanematelt pärit talupojatarkus ja ürgne tahe tõidki üle 600 inimese maarahva kongressile, et maapiirkondi ohustavatest sotsiaalmajanduslikest haigustest valjul häälel märku anda ning nende lahendamiseks riigile julgeid ja kiireid lahendusi pakkuda.

## Suur külade kokkutulek

Kongressile saabujaid tervitas Paides Kultuurikeskuse fuajees lõõtsamees reipa ja mõnusa muusikaga, mis jättis mulje, justkui oleks mõnele suurele külakokkutulekule tulnud.

„Sügisese põllutööd said korralikult tehtud, ja nüüd sai siia tulla. Kavatsen tähelepanelikult kuulata iga sõnavõttu. Ütleb ju vanasõnagi, et mõni mees õpib üle hoovi minnes rohkem kui linnas käies,“ lausus Põltsamaa valla delegaat, rahvaliidlastest ettevõtja Margo Miljand.

Peagi sisenes oma tasakaaluka härrasmeheliku kõnnakuga president Arnold Rüütel. „Ma olen käinud kõikidel maarahva kongressidel. Tänavuse jaoks oli ettekannet koostada piisavalt raske, sest probleeme, millest rääkida, on kuhjunud ikka päris palju,“ ütleb ta. Kongressi üks korraldajaid Manuela Pihlap võtab eksiiriipea oma hoole alla ning juhatab ta otse eestrisse – põllumajandusajakirjanik Mati Kirotar küsis arvamusi kongressile tulnud silmapaistvatel isikutelt; saalis saab usutlusi vahetult jälgida suurelt ekraanilt.

Kongressiootel saali siseneb Peipsi Kalurite Ühingu esimees Priit Saksing ning otsib Peipsi Alamvesikonna Kalurite Liidu esimeest Urmas Pirki. Usutavasti soovib ta kolleegiga arutada, missuguseid valupunkte Peipsi kalandusest kõneldes eriti esile tuua. Pirk esinebki hiljem selle teemalise ettekandega. Üks seltskond arutab kõlavalt, et kuhu on parajasti Villu läinud. Korra tekib mõte, et ehk on jutt Villu Reiljanist. Otsitu on aga siiski keegi teine Villu. Kauaaegne keskkonnaminister ja kunagine karismaatiline erakonnajuht austab demokraatliku Eesti Vabariigi kohtu otsust ning hoiab praegu ühiskondlikest sündmustest eemale.

Maahõngu toovad saali lava kaunistavad heinapallid. Piduliku meeleolu loob koos lasteansambliga laulnud Eesti hümn ja „Eesti maarahva laul“, mis kõlab ansambli „Vanaviisi“ eeslaulmisel.

*Üks väikene rahvas, üks väikene maa  
Kel hing on nii suur ja tahtmine ka  
Ei murdnud meid võõrad, ei omadki saa  
jääb linnamees nälga kui sööti jääb maa...*

(Sõnad ja viis – Riho Rõõmus.)

## Linnapoliitikute kokkupuuted maaga

Kongressile oli tulnud ka linnainimesi, kellele maaelu rõõmud ja valud korda lähevad. „Ma ei eraldaks maainimesi ja linnainimesi, sest oleme kõik üks eesti rahvas,“ ütleb lühisuutluses endine Riigikogu saadik ja Tallinna linnavolikogu liige Aino Runge. Keskerakondlastest veteranipoliitiku sõnul on Tallinna turgudel üsna rikkalikult saada eestimaiseid aia- ja põllusaadusi. „Viimati ostsin kartuleid. Aiatöö meeldib mulle aga endalegi, nii et käed teen alati meelsasti mullaseks.“

Seni tallinlannana tuntud Riigikogu liige Marika Tuus aga tunnistab, et tema elustiil on nüüdsest hoopis maalähedasemaks muutunud. „Mu ema oli pärit Otepäält ja tema kaudu tunnen maaelu üsnagi hästi. Nõmmel oli meil suur aed lillede ja pöösastega. Kristiine linnaosas elades kasvatas samuti aias 24 õunapuud. Nüüd elan nädalavahetustel ja puhkuse ajal Jõgevamaal Kuremaal, kus kasvatan salveid, piparmünti ning teisigi maitse- ja ravimtaimi,“ jutustab Tuus. Kongressile jõudis ta vähe hiljem, sest osales Jõgevamaa eakate kokkutulekul. „Paljud pensionärid on maainimesed ning maaelu raskused mõjutavad nende igapäeva elu. Suur hulk postkontoreid on suletud ja kinni pannakse väikepood. Maksupoliitika sunnib põllumehi ja töötajaid piimahinda tõstmata, kuid suur osa vanuritest ei suuda sedavõrd kallist piima osta. Väljapääs oleks, kui pärast järgmisi Riigikogu valimisi paneksid valitsuse kokku poliitilised jõud, kes käsitlevad elu mitmekülgselt ega tegele ainult raha ümberjagamisega jõukate vahel.“

## Kohvijoomise ajal räägime piimast

Saare valla taluperenaise ja Eestimaa Rahvaliidu naisühenduse Epp Jõgevamaa ühenduse eestvedaja Rita Kivisaarega sattusin juttu ajama, kui ta vaheajal parajasti kohvi sisse koort kallast. „Koorel pole just viga, kuid päris maamaitset tal pole. Võinuks näiteks tuua siia piima või koort firmadest E-Piim või Saidafarm või mujalt, ja sildi juurde panna, et toodang on just seal tehtud.“

„Ehtsa maapiima populaarsus on kasvanud. Minu talu piima müük on koguni neli korda suurenenud. Küllap on põhjus selleski, et lehmapiidamine väheneb tunduvalt. Paljud sooviksid osta piima ka otse taludest, kuid seda ei luba tervekaitsendused,“ selgitas taluperenaine Rita.

„Väga oluline on, et lapsed austaksid toitu, mis tuleb maalt. Meil on praegu kestmas traditsiooniline leivanädal, kus lapsed ka ise koduleiva küpsetamisele kaasa elada saavad,“ rääkis Jõgeva lasteaia „Karika-“ õpetaja, linnavolikogu Keskerakonna fraktsiooni liige Liisi Poom. Oma lemmikesinejaks kongressil nimetas Liisi Jõgeva vallavolikogu esimeest, AS-i Werol Tehased juhataste liiget Aivar Kokka, kes andis kõnetoolist ülevaate ebaõiglasest maksupoliitikast, selle kahjulikust mõjust ettevõtlusele ja tuhandete perede majanduslikule olukorrale. „Ühtlasi tõi Kook hea näite perekondlikust ühtekuuluvustundest, kuidas tema kodu pereliikmed igal õhtul koos õhtust sööma istuvad ja ühiselt maailmaasju arutavad,“ märkis õpetaja Poom.

## Pelisaarele meenusid Rahvarinde ajad

Riigikogu liikmele Georg Pelisaarele tõi kongressimeelde Rahvarinde ajad. „Olen siin kohanud üllatavalt palju inimesi, kes tegutsesid 20 ja enam aastat tagasi aktiivselt Rahvarindes. Kongressi korraldamisest tunnevad kõik heameelt. Inimesed, kellega siin kohtunud olen, peavad praegust olukorda Eestis hullemaks, kui see oli näiteks üheksa aastat tagasi, Maarahva IV Kongressi aegu. Toona muretseti, et põllumajandusliku toodangu eest saab vähe tasu, kurdeti kehva turustamisvõimaluste üle. Praegu pole jutt mitte ainult põllumajanduse, vaid kogu maaelu püsijäämisest. Kui senine olukord jätkub, võimegi tulevi-kus käia maal vaatamas, kuidas põldudel tihnikud kasvavad.“

## Mis mõtteid kostab Lõuna-Eestist?

Põlvamaalt oli kongressile kuulama ja sõna võtma tulnud ka Mikitamäe vallavanem Inge Hirno: „Mind tõi siia mure piiri-äärsete külade pärast.“

Väliselt võib ju seal palju-giilusat olla. Paraku moodustavad suure osa elanikest vane-maealised, mis viib tulevikus külade tühjaks-jäämiseni. Ja siis pole enam vahet, missugusest rahvusest äriees-tele siinsed maad müüakse,“ muretsetes Rahvaliidu omavalitsusjuht. „Elu hääbumine piiriäärsetes paikades on ju ohtlik riigi julgeolekule. Hea, et Setomaa toetuseks on siiski oma programm käivitatud, muidu oleks olukord veel täbaram,“ lisas Hirno.

Võrumaa talumehed Sulev Land ja Ado Kahre, kellega veidi ka puskarijuttu ajasime, arvasid, et maal toimetulekuks peab suuresti igaüks oma õnne sepp olema. „Põllumajanduse olukord ole-neb ka sellest, missugune va-litsus on pukis ja kes on põllumajandus-minister. Praegu-sed võimuolijad pööravad põl-lumajandusele liiga vähe tähelepanu,“ arvavad mehed.

„Kuidas aga Ivari Padari kui põllumajandusministri-ga võis rahule jääda?“ uurin jutu-jätakuks.

„Omakandi mees ju, ei tohi väga nuriseda! Nüüd on ta Brüsselis Euroopa parlamendis. Maarahva kongressil teda näha polnud, ju ta ei saanud siis tulla.“ Sulev ja Ado ütlesid veel, et kodukandi omapära hoidmiseks hoolitsevad nad ka selle eest, et võru murre ikka selge oleks ja kostaks. Samuti kiitsid nad Võrumaale kuulsust toonud kirjanikke Jan Rahmanit ja Contrat.

## Läänemaalased võiksid hobusega tulla!

Silma hakkas kaks üsna sarnase väljanägemisega daami, kes ühtmoodi kantristiilis kübaraidsid (vt Kesknädala esikülge!).

„Kas olete õed?“ pärisin alustuseks. „Päris õed mitte, kuid hingeõed kindlasti,“ naeratasid Ande Arula ja Viive Lepamaa hobusekasvatust arendavast Läänemaa firmast „Rannarantšo“. „Ise me sõna ei võta, tulime kuulama, mis räägitakse. Poliitikute kemp-lemine hakkab juba ära tüü-



**1-RAHVAMAGNET:** Huvi maarahva kongressi vastu oli erakordselt suur. Esinejate ettekandeid kuulati hoolega ja võeti toimunust aktiivselt osa.

**2-PRESSIKONVERENTS:** Kongressi vaheajal pakuti meediale võimalust esinejatele küsimusi esitada.

**Vasakult:** Marian Harkin, Natalja Agapova, Kazimiera Prunskiene, Arnold Rüütel, Ester Tuiksoo, Arvo Sarapuu.

**3-TERVITUSED VENEMAALT:** Natalja Agapova ettekannet pidamas.

**5-EUROOPA SAADIK:** Iirimaalt Euroopa Parlamenti valitud kahe poja ema Marian Harkin.

**4-KÜLALINE:** Mikitamäe vallavanem Inge Hirno.

tama, tahame, et riik rohkem maa suunas vaataks,“ laususid need ettevõtlikud naised. Küsimusele, kas nad võinuksid Läänemaa hobusega Paidesse tulla, vastati: „Miks mitte, see oluks täiesti mõeldav – paraku pole kultuurikeskuse juures eurolasipuud!“

## Oodatakse riigijuhtide vastukaja

Riigikogusse Rahvaliidu nimekirjas kandideerinud ja tänaseks Eestimaa Sotsiaaldemokraatliku Erakonnaga ühinenud Jaan Õunapuu vahendas samuti maarahva kongressil omi mõtteid: „Pea-

sed sündmust vajalikuks. Tundub kahetsusväärne, et maainimesi polnud kümme-kond aastat kongressiks kokku kutsutud. Ehk ei olnud selleks ka tarvidust? Täna esile tuleb on vajadus kongressi järele väga suur. Kui omavalitsuste tulud on viiendiku võrra langenud, siis mina seda normaalseks ei pea. Ebaõige on, et Tallinna linnavalitsusega halva läbisaamise tõttu karistab Toompea kõiki omavalit-susi.“

Õunapuu usub, et kongressil rõhutatud teemad aitavad olukorda paremaks muuta. „Kui kivile järjepidevalt vett

# Maarahva elujõudu

Maarahva V Kongressilt



1



3

Maarahva V Kongressi läbi- viimisel tegid tõsist tööd ka Paide Kultuurikeskuse töötajad.

„Mina jälgisin, et inimesed istungite ajal ikka õigest uksest saali siseneksid, et kõnelejat ja kuulajat ei segataks,“ rääkis oma tööst garderoobitöötaja Maie Toostik. Energiline ja kohusetruu proua märkis, et poliitika ei jäta ka teda ükskõikseks. „Mina olen Keskerakonna liige. Tunnen rõõmu, et sedavõrd võimas kongress just Paides teoks sai. Küllap aitas sellele kaasa ka meie tubli Kersti Sarapuu,“ kiitis ta oma kodulinna linna- pead.

Fotod: Indrek Veiserik ja Toomas Reinpõld („Vooremaa“)



4

## Maarahva kongress omandas rahvusvahelise mõtme

**Maaelu arutelust Paides võtsid osa mitmed nimekad väliskülalised, kelle ettekanded tõid asjakohast eluvust ja andsid toimunule lisaväärtust.**

Leedu endine pea- ja põllumajandusminister Kazimiera Prunskiene märkis, et iga riigi jaoks on oluline, kui kohalikud inimesed on seotud maaeluga. Maa peab rikastama riiki ja inimesi, kes elavad seal, sõnas ta.

Prunskiene rõhutas kodumaise toidukauba tähtsust. Ta tõi näite, et Leedus tarbitakse kohalikke toiduaineid 70% ja mõnes piirkonnas enamgi. Leedu toit on ka välisturgudel konkurentsivõimeline.

Endine valitsusjuht sõnas, et globaliseerumisel on lisaks positiivsetele ka mitmeid negatiivseid külgi. Negatiivsetest mõjudest ülesaamine jääb paraku kohaliku tasandi kohuseks. Tugev küla on aga vastukaaluks globaliseerumisele.

Venemaa Põllumajandustöötajate Ametiühingu Keskkomitee esimees Natalja Agapova tõi oma ettekandes välja, et 1990. aastad olid Venemaa põllumajandusele väga rasked. Alles 2000. aastate keskel hakkas riik pöörama tähelepanu põllumajandusele.

Ta rääkis, et sarnaselt Eestiga suletakse maakoole ka Venemaal. Noored lahkuvad maalt ja paljud ei tule kodukülla enam tagasi, või kui tulevadki, siis suurte raskustega. Agapova soovitas Eestil igati hoida oma iseärasusi. Ta rõhutas Eesti ja Venemaa vaheliste heade ja harmooniliste suhete olulisust ning vajadust süvendada dialoogi.

Euroopa Parlamendi tööhõive- ja sotsiaalkomisjoni liikme Marian Harkini sõnul seisavad väiksematel põllumajandustootjatel suurt tootjate kõrval ellujäämiseks ees suured väljakutsed nii Iirimaa kui ka Eestis.

Maarahva kongressi raames peetud pressikonverentsil märkis Harkin Kesknädalale vastates, et panganduskriisi tõttu suure võlakoo alla sattunud Iirimaa ei pea veel IMFi poole pöörduma, kuid riik on suhteliselt n-õ piiri peal.

„Iirimaa elab 4,5 miljonit inimest. Panganduskriisi üksi läheb maksma 50 miljardit eurot. See on tohutu hulk raha,“ sõnas Harkin. „Samal ajal on riigieelarve niigi igal aastal defitsiidis. Kärped parandavad veidi olukorda, kuid peame siiski kogu aeg raha laenama,“ ütles ta.

Harkin märkis, et praegu veel ollakse nõus Iirimaa laenama, kuid kellelgi pole selget visiooni, mis selle riigi majandusest ikkagi saab.

Eesti maarahva kongressil osales ettekandega Venemaa põllumajandusministri asetäitja Vassili Kopõlov.

Indrek Veiserik

2



tilgutada, küll ta siis korra ikka murenema hakkab,“ lootis ta. „Minagi olen varasematel maarahva kongressidel osalenud,“ ütles omaaegne põllumajandusminister Tiit Tammsaar, kellest tänaseks samuti sotsiaaldemokraat saanud ja kes 75-hektarise põllumaaga talu peab.

„Igati teretunud, et erinevad erakonnad tunnevad muret maaelu valuküsimuste pärast ja otsivad jõudsalt neile lahendusi. Kahjuks ei näinud ma

kongressil tuntud poliitikuid valitsuskoalitsiooni erakondadest. Kas siis neid maaelu ei huvitagi?“ arutles ka valla- vanem Inge Hirno Setomaalt. Keskerakonna, Rahvaliidu ja Sotsiaaldemokraatliku Erakonna head koostööd maarahva kongressi ettevalmistamisel ja korraldamisel rõhutas usutluses Kesknädalale ka Eesti Põllumajandustootjate Keskliidu esimees Jaan Sõrra: „Kongress kulges väga esinduslikult ja delegaate oli

rohkem kui eelmisel kongressil, mis toimus 2001. aastal Sakala Keskuses. Kindlasti kummutas Paide kongress eelarvamuse, et tegemist on kõigest Keskerakonna valimiseelse propandasündmusega. Nüüd tuleb kokku kongressil valitud volikogu ja valib juhatuse. Vastuvõetud otsused saadame Eesti Vabariigi presidendile ja peaministrile ning kuuleme, kastuleb ka vastukaja,“ loodab Sõrra koostööd.



5

## Täname Mailis Repsi!

Keskerakonna Raplamaa Senioride Kogu tänab Riigikogu liiget Mailis Repsi, kes hüvitas suure osa 50 Raplamaa seniori bussisõidukulust 2. oktoobril Tallinna Salme Kultuurikeskuses toimunud „Eakate festivalile“.



Tallinn 10130  
Toom-Rüütli 3/5  
[www.kesknadal.ee](http://www.kesknadal.ee)

## Reform ja IRL vajavad võimule jäämiseks puudelparteid

Seoses märtsikuiste valimiste lähenemisega saab üha selgemaks valitsuskolitsiooni parteide taktika ja strateegia. Nähakse ette hävitada Eestimaa Rahvaliid. Parteisiseste vastuolude kaudu tuleb kõrvaldada Sotsiaaldemokraatliku Erakonna juht Jüri Pihl ja panna etteotsa poliitik, kelle abil oleks võimalik tuua SDE tagasi valitsevasse koalitsiooni, kust ta alles äsja välja visati, sõna otseses mõttes, jalahoobiga tagumikku. Keskerakonna ja tema liikmete vastu aga üritatakse süvendada laimukampaaniat ja korruptsioonikahtlustusi, kasutades selleks kaitsepolitsei ja Rein Langile alluva Riigiprokuratuuri võimu.

Siililegi on selge, et Reform ja IRL ei suuda tuleva aasta märtsis mitte kuidagi saavutada niisugust valimistulemust, mis tagaks neile Riigikogus üle 50% kohti. On raske uskuda, et 125 tuhat



töötut, 380 tuhat pensionäri ja 200 tuhat muukeelset Eesti kodanikku annaks oma hääle praeguse koalitsiooni parteidele, kes on viinud Eesti kõigi aegade sügavaimasse majanduskriisi, peatanud pensionide tõusu, alandanud palku, jätnud tuhanded inimesed tööta, Pronkssõduri teisaldamisega tekitanud sügava usaldamatuse muukeelses elanikkonnas.

Ka senised Reformi pooldajad nagu suuretevõtjad Tiit Vähi jt ei toeta enam üksmeelselt Ansipi poliitikat, sest nad on kaotanud võimaluse oma ettevõtlust arendada ja kandnud olulist kahju transiitkaubanduses jne.

Kõigest sellest lähtudes on praegusel valitsuskolitsioonil vaja elimineerida Rahvaliid ning tuua SDE tagasi Reformierakonna puudli seisusse. Kui aga need plaanid ei peaks miskipärast õnnestuma, siis luua hoopis uus „projektipartei“ nagu oli kunagine Res Publica. Miks ei võiks see kanda näiteks nime E-Erakond? Sellest olekski võimalik luua uus n-õ puudelpartei, et jätkata võimul püsivast.

Ülo Strandberg, Kohila, Raplamaa

## Ka eakad tahavad öelda oma sõna

Kuueaastane Tartu Eakate Nõukoda püüab oma liikmeskonna teadmiste ja elukogemuste põhjal teha soovituslikke ettepanekuid linnaelu paremaks korraldamiseks. Selleks peavad ka apoliitilist joont järgiva mittetulundusühingu liikmed olema kursis, mis poliitikat aetakse linnas ja riigis.

1. oktoobril kohtutigi Riigikogu liikme Inara Luigasega, kellelt kuuldi riigi rahaasjade ajamisest, sealhulgas tervise tagamise kättesaadavusest ja hinnast.



Valijatega kohtuvad Tartu abilinnapea Vladimir Shokman ja linnavolikogu liige Artjom Suvorov.

Abilinnapea Vladimir Šokman, kes ühtejärke üheksa aastat on vastutanud linna sotsiaalvaldkonna eest, ja linnavolinik Artjom Suvorov käisid Keskerakonna Tartu piirkonna kutsel tutvustamas tehtud ja tehtavat. Muu hulgas näiteks seda, mis saab Tartu raudteejaamast – kas, kuhu ja kelle rahadega ehitada rongireisijaile ootepaviljon. Samuti ka eakate päevakeskustest, koduõenduse toimimisest, saunateenuse kättesaadavuse tagamisest.

Jutt ja pilt: Marje Aavoja

## Vastus kommentaarikirjutajaile

Lugupeetud kommenteerijad! Igal nädalal käin ühe korra Varbla raamatukogus. Siis natuke aega kasutan interneti. Vaatan veidi neid anonüümseid kommentaare, mida on kirjutatud ajalehes Kesknädal ilmunud lugude ja nende autorite kohta. Paljud kommentaarid on kirjutatud päris suure viha ja tigeusega. Mind paneb mõtlema see, et millest on selline suur vihkamine tekkinud? Jääb mulje, et need kommenteerijad oleks nagu palgatud Keskerakonna vastaste poolt. Või on need ametnikud, kes nõmeduste kirja-paneukuga sisustavad oma ametlikku tööaega?

Kui mul on vastuväited kellegi teise mõtteavalduse kohta, siis püüan ikka rahulikult seletada, millega mina nõustuda ei saa. Aga seda olen püüdnud kogu elu teha viisaka väitluse korras.

Kunagi pole ma väitluse käigus ropendama hakanud, nagu seda täna harrastavad anonüümseid kommenteerijad. Tingedate kommenteerijate sõnapruuk tuletab meelde sõjatatud ajalehes Kesknädal ilmunud lugude ja nende autorite kohta. Paljud kommentaarid on kirjutatud päris suure viha ja tigeusega. Mind paneb mõtlema see, et millest on selline suur vihkamine tekkinud? Jääb mulje, et need kommenteerijad oleks nagu palgatud Keskerakonna vastaste poolt. Või on need ametnikud, kes nõmeduste kirja-paneukuga sisustavad oma ametlikku tööaega?

Kui mul on vastuväited kellegi teise mõtteavalduse kohta, siis püüan ikka rahulikult seletada, millega mina nõustuda ei saa. Aga seda olen püüdnud kogu elu teha viisaka väitluse korras.

toritele. Ikka püütakse mõista anda seda, et meie suurem hädaoht tuleb ida poolt. Idast tulevaid tanke ja täake pole vaja karta. Tõsiselt tuleb karta seda, et meile sissetulev väliskapital võib sisaldada ka Vene kapitali. Seejuures Vene maffia kapitali. Tänapäeval on kapitali abil palju lihtsam väike riiki okupeerida, kui seda teha relvajõuga. Venemaa on meie naaber ja naabriga peab sõbralikult läbi saama.

Olen teinud ajakirjandusele kaastööd juba 62 aastat. Kui jätkub veel elupäevi, siis tahaks samal viisil jätkata. Täna kasutab minu kaastöid ainult Kesknädal. Olen pakkunud ka teistele, kuid mu mõtted pole sobivad globaalse rahavõimu ajakirjandusele. Kui keegi tunneb ebatervet huvi minu isiku vastu, siis olen nõus talle põhjalikumalt vast-

tama. Anonüümsetele kommentaaridele pole mul aega vastata. Mu telefoninumbri ja täpne aadress on internetis saadaval. Samamoodi võib veel internetist üht-teist lugeda minu elutee kohta.

Lõpetuseks minu palve kõigile kommenteerijatele:

**Lõpetame anonüümse ja ropendava kommenteerimise! Hakkame esinema oma nime all!**

Ühtlasi loodan, et meie seadusandjad seaduse abil lõpetavad keelustavad anonüümse ja ropendava kommenteerimise. Anonüümset kommenteerimist ei saa pidada sõnavabaduse kasutamiseks. Mina tahan oma mõtteid avaldada oma isikliku nime all.

Lugupidamisega  
Manivald Müüripeal,  
79-aastane pensionär  
Pärnumaalt Varblast

## Eesti Vabariik: ikka ENSV

Eurorahvuslikuks kombeks üritavad mõned marupatrioidid kujundada kõigi nende põlastamist, kes ei taha liituda kahe Eesti Vabariigi vahelise ajavahemiku tõrvmisega. Neid sildistatakse ENSV-igatsejateks, mõnitatakse lammasteks jne. Meie Reformi-ETV näitab neid nüüd pilaseriaalis „ENSV“ (vt kõrvalolev logo).

Ometi on tegelik ENSV hoopis teisel. On suurem, peletislikum ja hulgisuisem. See on praegune Eesti Vabariik kogu oma materiaalse ja vaimse arhitektuuriga ning välispoliitilise vasalliteediga. Vaadake seda

liberaalide sigitist kustotsast tahes – ikka on see ENSV.

Üks riik (liberaalide ja oligarhide oma), üks partei (variantid: RE ja IRL), üks juht (– Atsihh!!! –), üks ideoloogia ja majandusmudel (liberalism), üks mõtlemisviis (elitaarsust kummardav), üks ajakirjandus („peavoolume“), üks sise- ja välisvaenlane (Keskerakond ja Venemaa).

Ja lõpuks veel – ka üks inimene ja rahvus – „orimeelne eestlane“ (Tiit Madissoni määratluses).

Tõsieestlane Lääne-Eestist



Õnn, kus varjad end!? ENSV-s osteti loteriipileteid ja lauldi: „Ei me ette tea, kas võidan auto või sulepea...“

## Tõnu Trubetsky lauludele mõeldes

Erinevalt taimest, loomast või kivist tahab inimene kellekski saada, midagi saavutada – tiitleid, kraade, auhindu, tunnustust. Saada mäletatuks, raiutuks raamatusse või kivisse.

Mälestusteraamatuidki langeb kui lehti sügispuudelt...

Ometi on öelnud targimad (Sokrates, Goethe, Ibsen), et inimlapsel polegi võimalik midagi saavutada, ei midagi tõelist, loodusväärsust ehitada. Ei suuda ta teha lille, ei kivikest.

Igal inimesel on elutöö, mõnel mitugi. Mõni ei leia oma elutööd ülesse, mõni ei tahagi seda otsida. Palju on rahulolematuid, veel eluõhtulgi. Just rahulolematuid on lootust kirjutada oma elulooraamatu tähtsaim peatükk, kui nad halastamatu erapooletusega harutavad lahti oma eluloo ja samavõrd ausalt võtavad luubi alla ümbritseva.

Hoiatuseks teeleminejaile: rahulolematust on raske koorem, mille vedaja võib nõrkeda, kaasteeline tüdida, ühiskond põlastada.

Meil Eestis on rahulolematuid nimetatud vingatsiteks (vt Maaleht, M. Soomre) ja vinguviiuliteks (ERR, Vikerraadio), keskerakondlikeks populistideks ja „savisäärilannadeks“, skisofreenikuteks... Kelleks kõige küll veel?!... Meie „demokraatia“ kaitsjaile sobivad kõik sõimusõnad varjamaaks tõde, takistamaks ausat, iseseisvat mõtlemist. Pole midagi uut päikese all – enamikule meeldib allavoolu ujuda, on lihtsam; arutud rabelevad vastuoolu. Toosama Maalehe ajakirjanik Mati Soomre väidab, et neid arutuid on viiendik; küllap neid päris arutuid on veelgi vähem.

On üsnagi hirmutav, et vaikiv enesekeskne enamus on lep-

pinudki eluga pahupidi pööratud maailmas, kus põhi-seadus on muudetud farsiks, kus vale ja ebaõiglus on saanud riikliku toimimise ja avaliku suhtluse normiks, ning kus seda teostatakse küüniliselt ja häbenemata; kus loova vaimuse, vähemalt meedias, on usurpeerinud väikekodanlased, poolharitlased, võimutruud, huligaanid (jäägu nimed siin nimetamata).

Rahulolu, kui tuleks karjuda; sallivus, mis ajab südame pahaks... Muidugi, seda räägiti ka esimeses Eesti Vabariigis, aga nüüd on see kõik võimendunud, teadagi – massikomunikatsioon ju toimib. Aga toona astusid paljud vaimu-, kultuuri- ja kunstinimesed, ka ajakirjanikud, säärasele kultuuritulele ja matslusele vastu. Kus on nad nüüd või kus on see koht, kus nad oma sõna öelda saaksidki?

Tõnu Trubetsky on täiesti isepärane kultuurifenomen, eriti noorte hulgas. Teda peetakse punklauljaks. Kui ta seda on, siis mitte tavapärasel mõttes. Tema parimate laulude järgi otsustades on ta rahulolematu inimene, kes otsib, aga ei leia. Aga kes ka vastutab, kes tahab oma nukrate laulu-dega teha kõledat maailma paremaks.

Ja võib-olla tahtis ta natukene soojust, astudes Keskerakonda... Aga mis juhtus!!

Tahaks väga loota, et kui Tõnu Trubetskyl ikka endiselt külm on, kui ta parteilasena ei näe väljundit, siis tema inimeseotsingud saavad veelgi suurema jõu kunstis.

Uskumegi meie oma suurmeest Uku Masingut, kelle arvates rahulolematust on inimese peamine tunnus.

Hans Palkman, Pärnumaa

Esmaspäeval, 18. oktoobril kell 15.00–18.00 nõustab tartlasi erakonna büroos jurist Marjo Antik.

Laupäeval, 23. oktoobril kell 14 saavad erakonna büroos (Ülikooli 12) kohvilauas kokku seniorid. Reisimuljeid jagab Raimond Asso.

### Infotartlastele!

Teisipäeval, 19. oktoobril kell 16 kohtub huvilistega MTÜ Inkotuba esindaja, kes tutvustab põetus- ja hügieenivahendeid.

Neljapäeval, 28. oktoobril kell 17 kohtub Riigikogu liikme Georg Pelisaarega. Mõlemad üritused Keskerakonna Tartu büroos (Ülikooli 12).

### “ÄRA JÄÄ ÜKSINDA!”

Merivälja Pansion (Pirital, Ranniku tee 48) kutsub kõiki külla 14. oktoobril kell 10–16.

Pakume meelelahutust, kohvi ja kooki.

Külla tuleb tähetark Igor Mang.

Eelregistreerimine tel. 609 2605.

Meie juurde saab sõita bussidega nr.49 ja 1A (Kaasiku peatus) ning nr 6 (peatub maja ees).

Tiina Saarmaa, 53422294



# Tsipko: Venemaad pole vaja karta

**4. oktoobril oli meediaklubi Impressum kutsel Tallinna tulnud Vene politoloog, filosoof ja publitsist Aleksandr Tsipko. „Pögenemine kommunismist“ – selline oli kohtumise teema. Kavas oli rääkida neist muutustest, mis endistes Nõukogude vabariikides pärast kommunistliku süsteemi lagunemist on toimunud poliitikas, majanduses, moraalil ja rahvuslikus mentaliteedis.**



IVARI VEE  
ivari@kesknadal.ee

Filosoofiaprofessor Aleksandr Tsipko sündis 1941. aastal Odessas. Kuigi elab Moskvast juba 1960. aastate algusest, on tal kõnes veel tunda Odessa aktsenti. 1968. aastal lõpetas ta Moskva Riikliku Ülikooli filosoofiateaduskonna. 1965. aastast töötas *Komsomolskaja Pravda* toimetuses ja mõned aastad hiljem ÜLKNÜ Keskkomitees. 1972. aastast praeguseni on ametis Venemaa Teaduste Akadeemia rahvusvaheliste majanduslike ja poliitiliste uuringute instituudis. Külalisprofessorina on pidanud loenguid Poolas, Hiinas, Jaapanis ja USA-s. Üheteistkümne raamatu ja rohkem kui 200 teadus- ja publitsistikaartikli autor. Tema raamatuid on välja antud USA-s, Saksamaal, Itaalias, Prantsusmaal, Jaapanis ja Hiinas. Aleksandr Tsipko on populaarsetele- ja raadioprogrammide alaline külaline.

## Antikommunist?

Tsipko ei taha, et teda positioneeritaks kui antikommunisti. Ta kinnitas, et pole mingi antikommunist, vaid lihtsalt mõtleb inimene ja et juba 1960. aastate algul, kui ta ülikoolis õppis, rääkisid ja kirjutasid filosoofiateaduskonna õppejõud Nõukogude Liidu ideoloogia utopistlikkusest. Tsipko sõnul on antikommunisti kuulsus talle külge jäänud eelkõige 1988. aastal ajakirjas *Nauka i Žizn* (Teadus ja Elu) ilmunud artikli tõttu, kus ta kritiseeris nõukogude korda ja kirjutas reformide vajalikkusest.

„Asi pole selles, kas inimene on antikommunist või mitte; asi on selles, kas tal mõistust jätkub või ei,“ võttis Tsipko teema kokku.

Ta kinnitas veel, et Moskva intelligents, eelkõige aga kommunistliku juhtkond, olla juba 1980. aastal, pärast Poola sündmusi seoses *Solidarnosc*'iga, hakanud plaanima Nõukogude Liidu lagunemist ja selles suunas ka töötama; 1991. aastal viis Jeltsin kõik selle loomuliku lõpuni. (Siinkirjutajal on siiski küllalt raske uskuda, et NLKP Keskkomitee liikmed juba 1980. aastal niivõrd utmismeesed olid. Aga kes teab?)

## Elu „visuaalses skisofreenias“

Tsipko kinnitas samuti, et tänasel Venemaal elatakse omamoodi „visuaalses skisofreenias“ – eelkõige sümbolikas peab valitsema järjekindlus. Ta nimetas sedasorti elu, kus majanduslikult elatakse kapitalismi tingimustes ja sotsiaalselt üritatakse ikka veel sotsialismis viibida, mingisuguseks psühhopaatiaks. Eelkõige paistvat see välja sümbolikas, kus siiani on kohati säilinud vana nõukogude sümbolikapärane – kasvõi punased viisnurgad Kremli tornidel.

Tsipko sõnul olevat tänase Venemaa õnnetus see, et puuduvad konkreetsed vaimsed, ajaloolised ja riiklikud väärtused. Teatud ringkondades püütakse nüüd Venemaad määratleda kui venelaste riiki, aga samas olevat see võimatu, sest Venemaal elab üle 160 rahvuse, suur osa neist oma põlisterritooriumidel, ja kuigi Venemaa rahvaarvus on pea 80 protsenti venelasi, kukuks enamik rahvussubjekte, sh Kaukaasia, Tatarstan jt kohe föderatsioonist välja. (Allakirjutanu meelest on samasugune paradoksaalne olukord kujunenud näiteks Eestis, kus 20 aastat on järjekindlalt väidetud, et Eesti on eestlaste rahvusriik, kuigi põliselanikke on Eestis vaid natuke üle 70 protsendi.)

## Vedurita rong

Kuna Tsipko rääkis kohtumisel sellest, et NSV Liit lagunes eelkõige tänu sellele, et iga liiduvabariigi juhtkond tahtis olla iseseisev riigivõim, mitte aga kõigest provintsivõim, alustasingi järgmisel eeval meie eravestlust sama teemaga. Esitasin kõigepealt oma nägemuse Nõukogude Liidust ja selle lagunemisest: oli üks vedur, mille külge oli haagitud 15 vagunit – 15 suuremat või väiksemat liiduvabariiki. 1980-ndate lõpus hakkas vagunites istuvalle seltskonnale tunduma, et sõit ei ole piisavalt kiire ega kulge õiges suunas, või ei toimu seda üldse. Üldiselt soovisid „vagunid“ oma teed minna. Nad haagitigi 1990-ndate esimestel aastatel lahti, igaüks tõugati oma teele ning neile tundus, et neist on saanud iseseisvad rongid. Samas – tõuka kui kõvasti tahes, ilma vedurita edasimineku ikkagi ei toimu. Uurisin filosoofiadoktorilt, mida ta sellisest interpreteeringust arvab ja kust peaksid need „vagunid“ ikkagi liikumiseks jõudu saama? Tsipko vastas, et tõeline omariikluse kogemus oli olemas vaid Venemaal, mille kui

rahvusriigi ajalugu ulatub mitmesaja aasta taha. Samas oli teiste liiduvabariikide rahvusriiklik kogemus kas praktiliselt olematu või siis paarikümneaastane (nt Balti riikidel). Järelikult võib öelda, et vaid Venemaal oli olemas vähemalt vedur. Kas töötav või mitte, see on juba iseküsimus.

## Vene hädaoht

Tsipko sõnul tähendab NSV Liidust välja kasvanud riikide jaoks iseseisvus just iseseisvust venelaste, vene võimu alt. Oma iseseisvust ollakse suurima heameelega nõus ära andma kellele tahes, ainult et ei oleks venelasi – selline käitumine on aga tihti täielikult vastupidine tsiviliseeritud maailma loogikale.

Ta kinnitas, et venelaste poolt ei ole Balti riikidel küll mingit ohtu oodata, kuna just Venemaa ja venelased olid need, kes NSV Liidu ära hävitasid, tehes seda Tsipko meelest seepärast, et olid tüdinud vedimast koormat nimega Nõukogude Liit. Tsipko rõhutas mitu korda, et kuna ka praegune Venemaa keskvoim, Putini ja Medvedevi isikus, on selgesõnaliselt hukka mõistnud stalinismi kui totalitaarse ja inimvaenuliku süsteemi, pole Venemaa poolt küll mingit ohtu karta. Üldse olevat aga jutud Venemaa impeeriumimeelsusest, revanšismist ja ka kollektivismist lihtsalt müüdid.

Tuletasin vestluskaaslasele meelde Zjuganovi (Venemaa Kommunistlik Partei) ja Žirinovski (Venemaa Liberaaldemokraatlik Partei) retoorikat, mis on sihitud Balti riikide vastu, ning eriti kommunistide ja Zjuganovi nõukogude-nostalgiaat. Tsipko naeratas seepeale oma sümpaatselt naeratust ning kinnitas, et nii üks kui ka teine ei ole mitte mingil juhul vene rahva meelsuse näitajad. Et Žirinovski on lihtsalt kloun, kelle taga ei ole mitte mingit jõudu. NSV Liidu tagaigatsejaid on aga uuringute kohaselt 5–6 protsenti; sedagi sõnades, sest reaalset polevat seda impeeriumi kellelegi vaja.

Küsisin: kust siis ikkagi see Venemaa-hirm tuleneb? Tsipko vastas, et eelkõige on lääneriikidesse kommunismihirm jäänud 1940.–1950. aastatest, mil Lääne-Euroopas tekkis reaalne kommunismi oht – kommunistlikud parteid olid pärast Teist maailmasõda väga populaarsed Prantsusmaal, Itaalias ja paljudes teisteski riikides. Loomulikult aitas NSV Liit neid rahvuslikke parteisid nii kuidas sai, kasutades samas kohutavalt andeut propagandat sellest, kuidas kommunistlik maailmarevolutsioon lõpuks ometi maailmas võidab ja kapitalistidelt võetakse töörahvalt röövitud vara ära ning jagatakse kõigi vahel. See hirmutaski Lääne inimesed väga pikkadeks aastateks ära, tõi endaga kaasa külma sõja ja kõik, mis sellega koos käis. Tsipko sõnul poleks sotsialism neis riikides loomulikult kunagi olnud sellise näoga kui NSV Liidus. Euroopas on initsiatiiv alati kulgenud alt üles, mitte nagu NSV Liidus, kus juhised tulid ainult ülalt, igasugune initsiatiiv altpoolt aga oli karmilt karistatav.

Veel kinnitas ta, et ajalooliselt on vene rahvasse Läänes ebaõiglaselt ja pealiskaudselt suhtutud. Tsipko ütles, et Lääs, eriti Ameerika, ei taha Venemaad tundma õppida ega austada. Samas tegevat selline üleolev ja pealiskaudne suhtumine kahju just Läänele ja Ameerikale endale. Venemaast on loodud mingi monstri võrdkuju, mis ei lase riikidel tekkida normaalseid majanduslikke ja poliitilisi suhteid.

## Inimlik kapitalism

Tundsin huvi: kas härra Tsipko on kapitalistliku majandusmudeli veendunud pooldaja või on tema arvates võimalikud ka mingid teised variandid? Tsipko oli surmkindel, et elujõuline on ainult majandusmudel, mis on üles ehitatud eraomandile ning kasumisaamisele – kõik lihtsalt peab olema mõistlik, turg teeb oma töö, aga riik peab seda omalt poolt teatud määral juhtima ja hoolitsema sotsiaalselt vähekindlustatud inimeste eest. Samas leiab ta, et inimese paneb reaalset tööle vaid see, kui tal on võimalik tööst kasu saada. Kõik jutud ühiskonnast, kus puudub omand ning kõik annavad endast maksimumi mingi ühise õnne heaks, on Tsipko meelest puhas lollus ja utopia.

Ütlesin, et ideaalis pidi inimese teadvus saavutama taseme, kus ta tööpoolest soovib endast teiste heaolu nimel maksimumi anda, ja küsisin, kuidas Tsipko inimese teadvuse arengut hindab.

Tsipko vastas, et inimese teadvus pole viimase paari tuhande aasta jooksul mitte arenenud, vaid on lausa katastroofiliselt mandunud. Ta väitis, et mida rohkem areneb tehnokraatia, seda pealiskaudsemaks ja primitiivsemaks muutub inimese sisemus – kui soovite, hing. Seepärast paneb Tsipko suuri lootusi vaimulikele, kes vastavalt oma usutunnistusele püüavad siiski inimestes headust kultiveerida.

Küsisin Tsipkolt; kas talle ei tundu, et eraomandile ja kasule suunatud maailmakord on jõudnud oma eksistentsi kõige totaalsemasse kriisi, kust väljapääsu ei paista – kui optimistlikud ka poleks analüütikud?

Sellele vastas ta, et kriise läheb päris kindlasti vaja. Et inimesel on tarvis teatud aja tagant haigegi olla – siis vabanevat organismi aja jooksul kogunenud reostusest. Samas tunnistas vanahärra, et totaalsete tarbimisele üles ehitatud ühiskond on olemuselt loomulikult

samuti tupiktee, kuigi praegu polevat põhjust eriti midagi põdeda, – on ju Hiina, India, Ladina-Ameerika ja lõpuks ka Aafrika turud veel üleskündmata uudismaa. Kui aga ka seal tarbimine lõpeb, siis kukub terve maailm nähtavasti kokku. Tsipko lisas kavalalt naeratahes, et tema loodetavasti seda ei nägevat.

## Tõrksate taltsutamised

Tahtsin teada, mida Tsipko kui politoloog arvab Moskva linna napea Lužkovi tagandamisest. Ta vastas, et see küsimus polegi nii ühemõtteline, kui esmapilgul paistab. Vähe sellest – Lužkov polevat mitte lihtsalt üks uue Venemaa võtmeisikuid ja isegi omamoodi süboleid, vaid on ka riigi keske partei Ühtne Venemaa juhatuse liige ning üks partei asutajaliikmeid. Tsipko on veendunud, et Lužkov tulnuks tagandada, kuna tema viimaste aastate teod ja käitumine olid tööpoolest igasugustest piiridest välja läinud, kuid teda poleks tohtinud materdama hakata. Tsipko arvates langeb sellest inimeste usaldus erakonna Ühtne Venemaa ja üldse kogu võimuladviku vastu.

Uurisin, kuidas ta hindab oktoobri algul puhkenud sõnasõda Valgevene presidendi Lukašenka ja Venemaa presidendi Medvedevi vahel. Tsipko vastas, et Valgevene on tööpoolest Venemaa jaoks küllalt valus teema. Lukašenka on ebakindel, isepäine ja tänaseks nähtavasti juba natukene segi läinud – n-ö monarh, kes oma lubadusi ja kohustusi ei täida ning aeg-ajalt veel ka sõna võtab. Samas, ütles Tsipko, on Valgevenel ja Venemaal ühtne õhutorjessüsteem ning et Lukašenka on ainus Valgevene venemeelne liider. Kui Lukašenka ära kaoks, võtaks Lääs Valgevene kohe „oma leivale“, s.t Valgevene kaasa-taks kiirkorras Euroopa Liitu ja NATO-sse. Valgevene olevat väga Leedu- ja Poolameelne.

Omalt poolt tahaks lisada, et vähemalt selles, nagu oleks Valgevene ülimalt Euroopameelne ning Lääs valmis Valgevenet kiirkorras Euroopa Liitu ja teistesse blokkidesse integreerima, mina küll, pehmelt öelda, kahtlen. Olen küllalt tihti Valgevenes viibinud ning mul on seal üsna palju tuttavaid. Pean tunnustama, et minule ei ole küll valgevenelaste „koletut läänemeelsust“ silma hakanud. Pealegi, kui lähtuda Tsipko enda teooriast, pole Valgevene riigina eriti elujõuline, sest rahvusriigi-kogemust on tal vaid mõni päev. Ülejäänud aeg on ülimalt tihedasti koos elatud just nimelt Venemaaga ning seepärast Valgevene rahvas just eriti ei kipugi neile suhetele kriipsu peale tõmbama.



## TV 14

## 18.–24. OKTOOBER

**ESMASPÄEV, 18. OKTOOBER**  
00:00 Info TV  
19:00 Euroopasse. Slovakkia enne Euroliitu astumist.  
19:30 Kunstiaarded  
20:00 Tallinna TV esitleb. Südamele ära.  
20:15 Pealinnapilt  
20:40 Riigikogu istung : arupärimistele vastamine ja avatud mikrofon  
00:00 Info TV

**TEISIPÄEV, 19. OKTOOBER**  
00:00 Info TV  
19:00 Euroopasse. Tsehhi enne Euroliitu astumist  
19:30 Tallinna Kalaturu avamine  
19:50 SEB Kõrvemaa rattamaraton  
20:15 Tallinna TV esitleb. Südamele ära.  
20:30 Pealinnapilt\*  
20:55 Riigikogu istung : arupärimistele vastamine ja avatud mikrofon  
00:00 Info TV

**KOLMAPÄEV, 20. OKTOOBER**  
00:00 Info TV  
19:00 Euroopasse. Leedu ja Poola enne Euroopasse astumist  
19:30 Pealinnapilt\*  
19:55 Tallinna TV esitleb. Südamele ära.  
20:15 Paines, Põllumeeste Kongressil  
23:00 Info TV

**NELJAPÄEV, 21. OKTOOBER**  
00:00 Info TV  
19:00 TeleTallinn. Tallinna pressikeskuses on Tallinna linnapea\*  
20:15 Tallinna TV esitleb. Südamele ära.  
20:30 Euroopas. 1/5 Eesti Enne Euroliitu  
21:00 Kultuuripealinn 2011  
21:05 Pealinnapilt\*  
21:30 Kadrioru tennis läbi XX sajandi. I osa. Autor Jaak Ulman  
22:10 Jõgevamaa arengukonverents 2010  
22:50 Info TV

**REEDE, 22. OKTOOBER**  
00:00 Info TV  
19:00 Tartu lennupäevad 2010  
19:30 Euroopas 2/5 Eesti Enne Euroliitu  
20:00 Tallinna TV esitleb. Südamele ära.  
20:15 Pealinnapilt\*  
20:45 Kadrioru tennis läbi XX sajandi. II osa. Autor Jaak Ulman  
22:25 Info TV

**LAUPÄEV, 23. OKTOOBER**  
00:00 Info TV  
17:00 EMV Jalgpall. XXIV voor  
19:00 Lääne- ja Saaremaa tennis läbi XX sajandi. Autor Jaak Ulman  
20:50 Hommikukohv. Kirill Vlassovi intervjuu Aleksander Ivaskevitchiga.  
21:35 Palamuse laot 2010  
22:15 SEB Kõrvemaa maraton  
22:40 Info TV

**PÜHAPÄEV, 24. OKTOOBER**  
00:00 Info TV  
19:00 Nõmme tennis läbi XX sajandi. Autor Jaak Ulman  
19:50 Intervjuu tennisea jaloolase Jaak Ulmaniga  
20:10 Eesti tennis 90. Autor Jaak Ulman  
20:45 EMV Jalgpall. XXIV voor. JK Kalju - Sillamäe Kalev\*  
22:45 Info TV

**Eelmisel nädalal osalesid Kesknädala ajakirjanikud Indrek Veiserik ja siinkirjutaja Eesti Ajalehete Liidu (EALL) korraldatud üle-eestilisel seminaril "Žanrite muutumine". Räägiti ajakirjanduse žanripiiridest, aga juttu jätkus laiemaltki.**



**URMI REINDE**  
urmi@kesknadal.ee

Seminari juhtis EALL tegev-direktor, ajakirjandusõppejõud Mart Raudsaar. Delfi Grupi sisujuht Urmo Soonvald rääkis praktikuna oma valdkonnast – online-meediast. Postimehe vanemtoimetaja Priit Pulleritsu teema kõlas küll väga meediaspetsiifiliselt – "Uudiste esitamine olemusloolise algusega", kuid tema sõnum oli märksa huvitavam – lõpetagem n-ö absoluutse sõltumatu tagaajamine, sest igal ajakirjanikul on oma reaalsed eelistused nagu igal teiselgi inimesel. Eesti Päevalehe uudistejuht Vallo Toomet rääkis teemal, milles muide on ka Kesknädalat tihti süüdistatud – pikad lehelood. Ja kuidas teha nii, et kõik need pikad jutud/analüüsid oleksid lugejale huvitavad ning tõstaksid, mitte agaei langetaks loetavust. Maakonnalehtede poolset tegevtoimetaja Erik Kalda, kes kõneles paberajalehe ja online-ajalehe vahelkorras ning mõlema ellujäämise shanssidest.

### Kas ajakirjanik võib olla parteiliige?

See teema kõlas Raudsaare teemapüstituses, kes võrdles meie kodumaise ajakirjanduse muutusi 1990-ndate algusest tänaseni ning käsitles ka meie ja välisajakirjanduse erinevusi. Ta rääkis parteilisest ajakirjandusest, ja meenutas näitena Itaalia peaministrit Berlusconi

nit, kes ise on mitme meedia-korporatsiooni omanik, valdab nii peaaegu kogu meediapilti, mis annab võimaluse rohketeks manipulatsioonideks avaliku arvamusega.

Raudsaare sõnul Vahemere- maades peetakse parteisse kuuluvat ajakirjanikku loomulikult nähtuseks. Meil aga on see mõeldamatu, väitis ajakirjandusõppejõud.

"Vahemere maades ilmub ka parteilise taustaga lehti rohkem, meil peetakse seda justkui halvaks ilminguks. Kuigi Põhjamaades ilmub ka parteilehti," märkis Raudsaar.

Ta käsitles Skandinaavia ja USA ajakirjanduse erinevusi. Põhilise eripärana tõi välja, et kui Skandinaaviamaaades on ajakirjandus esmajoonel informeeriv ja kritiseeriv, siis USA-s eelkõige ideede turuplats ja valvekoer, kusjuures üsna tuge valvekoer.

Raudsaar märkis ka, et kui Eestis on Rahvusringhääling võrdlemisi populaarne (oleme seega väga lähedal skandinaavialikule meediapildile), siis USA-s on avalik-õiguslik telekanal marginaalse vaadatavusega.

### Delfi teenib päevas 6000–10 000 klikki

Soonvaldi hinnangul on viimaste aegade meediaarengus näha vormi tunduvat kiiremat arengut, kui sisu järele jõuab. Tema sõnul liiguvad internet, televisioon ja raadio suure kiirusega, aga sisu, millest nad räägivad, püsib justkui seesama. "Vormiga ülepingsutamine tapab sisu," kurtis ta.

Ka rääkis Soonvald, et ajakirjanike töötempo on "kohutav jooksmine", ei jõuagi millessegi süveneda, eriti ei jõuta kaita n-ö kohapeal. Päevas kogub Delfi kuus kuni kümme tuhat kommentaari.

Uudis oli Soonvaldi kuulates see, et eriti online-ajakirjanikud, kes ei jõua enam

"objektidele" nagu vanasti, piirduvad uudiste kogumisel pigem Facebook'i läbikammimisega.

"Eestis on 200 000 Facebook'i kontot. Sealt saab uudiseid, mida toimetuse inimesed ise ei jõua leida," ütles Soonvald. Tema kinnitusel pikad tekstid ajakirjanduses hääbuvad ja kasvab hoopis rahvaajakirjanduse roll, mida edendab Delfi uus rubriik "Rahva Hääl", kogudes jõudsalt tuure.

### Me ei ole objektiivsed!

Selle peaaegu et hüüatusega alustas oma kogemuste tutvustamist Pullerits, ja läks temalikul julgetes avaldustes veelgi kaugemale, rõhutades, et igapähele meist, ajakirjanikest, on omad meelishoiakud mõne erakonna suhtes, sest me käime valimas ja me osaleme aktiivselt ühiskonna elus ka isiklikult, mitte ainult teiselt. Pullerits ütleb, et meedia on kahtlemata muutunud ka fakti pühaduse ja kommentaari vabaduse suhtes, sest tänapäeval on ajalehes enamasti tegemist juba vana faktiga.

"Fakti on kõik juba eile kuulnud," selgitas Pullerits, peatuses ajalehete eksistentsiaalsel probleemil – et mida küll panna järgmise päeva paberlehte, kui kõik on eelmisel päeval uudist lugenud internetist, kuulnud raadiost või näinud telekast.

Seepärast soovitas Pullerits ajakirjanikel muuta oma n-ö uudislood hoopis olemuslugudeks, kus hakkab taas rolli mängima kirjutaja meeterlikkus, tema isikupära ja isiklik seisukoht koos särava sõnavallikuga.

"Argiritiin tapab ja nürstab töomesilasi," hoiatas Pullerits, soovitas ajakirjanikel leida uuendusi ja neid pidevalt tagant tõugata. "Lugeja meid ei vaja, kui me ei muutu," kinnitas Postimehe toimetuse üks korüfeesid.

### Online – koolilapse tase

"Kuni ajakirjanik ei lähe välja, kuni tal pole aega, sest tal on vaja 10 uudist teha, niikaua jääb online koolilapse tasemele. Paberleht on täiskasvanu," alustas oma ettekannet

# Puukväljaand

## ehk kuhu on oma (taand?)arengus jõudnud Eesti



**LEVITATAKSE TASUTA:** Iganädalane Ida-Virumaa ilmuv väljaanne Panorama koos telekavade, reklaamkuulustuste ja loetavate artiklitega, mille seas ka Valeri Korbi personaalne rubriik "Teateid Riigikogust".

### Postimees on Eestis suurima trükiarvuga ajaleht

Eesti Ajalehete Liidu liikmeslehtede seas oli septembris suurima tiraažiga Postimees, mida trükiti keskmiselt 55900 eksemplari päevas.

Päevalehtedest järgnesid Öhtuleht (54300), Eesti Päevaleht (29200), Äripäev (13600) ja venekeelne Postimees (10100).

Maakonnalehtedest olid suurima keskmise trükiarvuga Pärnu Postimees (13700), Narva (11000), Sakala (9400), Meie Maa (7300), Põhjarannik/Severnoje Poberezhje (7100), Virumaa Teataja (7000), Järva Teataja (4700) ja Võrumaa Teataja (4500).

Üleriiklikest nädalalehtedest juhtis edetabelit Maaleht (43100), millele järgnesid Eesti Ekspress (31500), Komsomolskaja Pravda (15000) ja Vestnik Zdorovogo Obraza Žizni (13200). Tasuta lehtedest oli suurima tiraažiga Tallinna Linnaleht (30000).

(Allikas: 6. oktoobri Postimees)

Vallo Toomet.

EPL-i esindaja rääkis pikemalt Eesti Päevalehes juba mõnda aega viljeldud pikkade analüüside avaldamise praktikast; põhjustest, miks neid on vaja; raskustest, millega nende organiseerimisel kokku puutakse; pikkade lugude pooldate ja vastaste võitlusplatsist. Küsitlused, mida EPL on nende lugude mõju ja levi kohta teinud, Toometi kinnitusel siiski ülekaalukalt näitavad

pikkade lugudega jätkamise vajadust.

### Nn puukväljaanded teevad nn pärislehtede muret

Kohaliku ajakirjanduse karmi argipäevaga tutvustas üle Eesti kokku tulnud (kellest enamik ilmselt tundis siin ära omaenese "mina") Ida-Virumaa mees Erik Kalda.

Tema suhteliselt mureliku ala-toniga esitatud ülevaatest

## Ruutsoo tänab Kooki vastuse eest saate "Aeg luubis"

### Vt ka 6. okt. Kesknädal!

**Eelmises Kesknädalas avaldasime Rein Ruutsoo läkituse ETV saate "Aeg luubis" kohta, kus ühiskonnateadlane arvustas 3. oktoobril eetris olnud saadet (saatejuht Tiina Jaakson) poliitilise kallutatuse pärast. Rahvusringhäälingu uudistesaadete peatoimetaja Urmet Kook vastas Ruutsoole, esitades oma põhjendused.**

*Avaldame Koogi vastuse (redigeerimata kujul).*

"Aeg Luubi loo lähte koht oli see, et a) Eesti erakondadel on väga suured võlad ning b) üks ehitusettevõtte laskis arestida Keskerakonna arved. Kuna ka teistel erakondadel on võlgu ja näiteks IRL on

otsustanud panna müüki oma maja ning sotsidele ei anta enam ettemaksuta reklaampindu, siis otsustasime seda teemat lahata.

Kuna Keskerakonnal on võlgnevus summas, mis on suurem

kui paljude erakondade (Sotsiaaldemokraatide, Rahvaliidu) valimiskampaaniate kulutused, siis paratamatult nemad loo keskmesse ka sattusid. Aeg Luup on nädalat kokkuvõttev saade ning Keskerakonna ja Facio vastasseisust oli lõppeval nädalal meedias ka palju juttu. Mõneti ootamatult keeldus Keskerakonna peasekretär näitamast meile ruume, kus 15 miljoni krooni eest väidetavalt remonditööd on tehtud. Miks?

Miks ta pidi seda esmapilgul tühist asja varjama? Ja veel tobeda kiivri kandmise põhjendusega? Vahur Lauri esitas sellelepeale tõesti retoorilise küsimuse, et kui remonditööd ei näidata, siis kas neid on ka sellised mahus tehtud? See on ju elementaarne kriitikameel, mitte poliitiline ärapanemine. Lisaks, sellele retoorilisele küsimusele olid võetud nii KE peasekretäri kui ka ehitaja kommentaarid. Kui keegi tahtnuks neile ära panna,

siis poleks seda ju tehtud. Ühesõnaga, ma olen seda meelt, et kui poliitik üritab midagi varjata, on ajakirjanikul õigus esitada elementaarne küsimus: miks ta seda teeb? Ja seda kõikide erakondade, mitte ainult Keskerakonna tegemiste suhtes. Kui ei ole, siis peaksime elama küll ühes teises riigikorras kui parlamentaarne demokraatia. Või arvate teisiti?

P.S. Kui kellegi isiklik

# ed

## paber- ja online-meedia

Põhjaranniku tegemise kohta võibki näha (mõndagi ka aimata) tegelikult terve Eesti meedia muutusi viimasel 20 aastal.

Kalda rääkis, kuidas uus meedia 1992. aastal Eesti vallutas. Ajakirjanikele hakati esitama uusi nõudeid, mis tõid toimetustesse (siis veel nõukaegsetesse) kibestumist, pisaraid ja koondamisi. Need, kes jäid, või need, kes toodi (nn lapsajakirjanikud), kujundasid vahepealsete aastate meedia- näo, selgitas Kalda.

Viimastel aastatel aga ei leia tol kaugel aastal sündinud paberlehed väidetavalt enam endist minekut. Reklaam on vähenenud, masu on ajakirjandusestki üle käinud, ressursid on kokku tõmbunud. Paberandja võitleb internetiga, ja kipub ses võitluses alla jääma.

Kaldast õhkus südamlikkust, kui ta muretses, et "ajakirjanikud ei suhtle enam maailmaga oma silmade läbi, vaid interneti kaudu".

Lõpuks avas Kalda veel ühe põhjuse, miks nn pärislehtedel (milleks tema definitsiooni järgi on maakonnalehed) halvasti läheb, – ilmuma on hakanud nn puukväljaanded. Nendeks pidas ta Ida-Virumaa näitel Jõhvis levitatavat nädalajakirja "Panorama", mille ilmutamisrahad on kokku pannud poliitikud ja kohalikud ärimehed, kes siis on ostnud otsepostituse kõikidesse kohalikesse postkastidesse, mis aga teeb seal kandis trükiarvuks kolmkümmend tuhat.

"See on täiesti seaduslik," oli Kalda nõrkinud. "Ja kuna tiraaž on nii suur, vaatavad sinna poole ka reklaamiandjad. Ja inimesed loevad, kui tuleb tasuta leht postkasti. Ja mida seal kirjutatakse? Näiteks Valeri Korb (endine Kohtla-Järve linnaapea, nüüdne parlamendisaadik – U.R.) avaldab seal iga nädal oma kolumni "Minu muljed Riigikogust" või midagi taolist!"

### Lõpetuseks – kesknädaliste arvamus

Kuna Kesknädal ei ole Ajalehtede Liidu liige (see-eest kuulub toimetuse 100-protsen-

diliselt Ajakirjanike Liitu), siis ei esita me väga põhjalikke vastuväiteid mõnede teooriatele või väidetele, mis eespool kõlasid. Eriti ei tee me seda avalikult – kolleegidel-ajakirjanikel näib ju olevat sama toimekas või tormakas elu, nagu meil oma väljaandes! Ja siinkohal meie siiras tänu sisuka seminari korraldajatele!

Kuid mõnda asja tahaks küll vastu öiendada. Näiteks Raudsaarele – et Eestis ei ole küll ajakirjanikud parteide liikmed, kuid enamiformeeritud lugejad ning vaatajakulajad ometi teavad, kes saatejuhtidest mingiterakonda esindab! Ja kes peaaegu et avalikult nutab otse-eetris, kui näiteks Keskerakonnal on valimistel väga hästi läinud!

See-eest toetame kahel käel seekord Pulleritsu – tema ütleski ju hämmastava tõe: ka ajakirjanik on inimene, mitte üliinimene. Kuigi üks Pulleritsu endine õpilane tõusis saalis püsti ja tuletas oma



"Põhjaranniku" ajakirjanik Erik Kalda

gurule meelde, et aastaid tagasi rääkinud too hoopis vastupidist juttu...

Eriti hämmastas idavirulase Kalda kurbus "puukväljannete" suhtes. Kahjuks jäi sellest kõlama vana äraproovitud seisukoht, et "ainult meil on õigus rääkida, ilmuda ja levida, teised pangu suu kinni". Ja kujutage ette, kui õudne – sõnavabadus on seaduslik!

Kas lugupeetav kolleeg tahab, et Riigikogu võtaks vastu seaduse kõigi selliste väljaannete keelustamiseks, mis "on meie toimetusele kahjulikud"? Probleem on laiem kui ainult Ida-Virus. Ka Elva lehe toimetuse esindaja teavitas, et neilgi ilmub samasugune "puukväljanne" – kõikidesse postkastidesse tuleb "mingi minu või meie Elva". Ja saali kahinast võis järeldada, et neid "puuke" on mujalgi.

Kõige imelikum on aga see, et halva või vale või koguni põlastusväärse ajakirjandus-zhanri näitena toodi Riigikogu liikme tööülevaade ja aruanne oma valijatele. See on siis nii kohutav, et pidi näitena halvast sobima esitada ajakirjanike koolitusel!

Tahaks öiendada ka väidet, justkui oleks 90-ndate alguses lahti lastud aegunud mentaaltöödega toimetajad. Kui täpne olla, siis suuresti oli tegemist siiski inimestega, kes polnud mitte niivõrd nõukaegsed, kuivõrd need, kes töötasid ajakirjanduses sel Eesti ajaloo ainsal hetkel, kui suhe väljaannete ja nende tarbijate vahel oli kõige ideaalsem ja nende vaheline usaldus kõige suurem. See oli Rahvarinde ja laulva revolutsiooni aeg, mil meedia esindas kogu rahvast ning mõlemad seisid Eesti ja tema vabaduse ja tuleviku eest.

Nimesid ei hakka siin nimetama, jutt niigi pikk. Mis tollest kõigest tänaseks saanud, sellest Kalda ise rääkiski: lugejad on kadunud netti, reklaamiandjad "puukidesse", on masu, on must masendus... Ja kõik sellepärast, et nn pärisväljaanded ise on kasvatanud endale mitte Eesti-missiooniga lugejaid, vaid vihkavaid ärapanijaid!

Kesknädal pakub välja: tiraažhide langemise pärast muretsuvad pärislehed võiksidki avada prooviks rubriigi "Minu saadik kirjutab" vms. Võib-olla mõni lugeja on 1992. aastast peale siiski ka arenenud ja tahabki teada, mis Eesti riigis tegelikult toimub? Ainuüksi Jõhvis näib selliseid olevat tervelt 30 000.

## Kesknädala Navitrolla-armastusest

Delfi avaldas päev pärast eelmise Kesknädala ilmumist Eesti Maarahva V Kongressi järjekordseks halvustamiseks väljamõeldise „Kesknädal reklaamib maarahva kongressi Navitrollalt virutatud maaliga“. Esiteks, Kesknädal ei reklaaminud kongressi, vaid avaldas sõnumi kongressi toimumisest. Teiseks, Kn ei virutanud midagi, sest olime Navitrollat isiklikult tema töö kasutamise teavitanud. Kolmandaks, me ei kasutanud maali, vaid massitiraažis ilmunud kalendrireprot. Neljandaks, sellest Delfi uudisest paistsid kaugelt välja portaaliomanike IRL-i meelsed kõrvad – maarahva-vastasesse sõtta kisti asjasse üldse mitte puutuv loominguiline isiksus ja taheti tema head nime kasutada Paide-kogunemisele valedekirvega virutamiseks.

Delfi uudise sisu oli järgmine:

„Keskerakonna häälekandja Kesknädal reklaamis oma sellenädalases numbris maarahva kongressi kunstnik Navitrolla maaliga „Sõome, puhkame ja anneme piima“. Kunstnik omateose taoliseks kasutamiseks luba ei olnud andnud. „Mina ei ole väljaandele Kesknädal ega Eesti Maarahva V Kongressile maali kasutamiseks luba andnud ning selle kasutamine ei ole minu jaoks koostööalast,“ teatas Navitrolla Advokaadibüroo Kasak & Missik vahendusel Delfile.

„Kuivõrd õlimaali reproduksioon on avaldatud ilma minu loata Eesti Maarahva V Kongressi reklaamimiseks, siis on vastav tegevus ebaseaduslik.

Lisaks eeltoodule soovin rõhutada, et mina ei ole seotud ei väljaandega Kesknädal ega Eesti Maarahva V Kongressiga. Samuti ei kuulu mina poliitilisse erakonda ning ei soovi ennast siduda poliitikaga,“ seisab Navitrolla teates.“

Tähelepanelik Kesknädal lisab siia täpsustuse: väljend „Advokaadibüroo Kasak & Missik vahendusel“ lisati jutule juurde mitu tundi hiljem – pärast seda, kui Kesknädal oli sama bürooga kontakteerunud. Kell 11.48 ehk esimeses uudises seda polnud. Järelikult olid Delfi toimetajad (tekst ise on anonüümne) oma jõhkra survega kunstniku endast nii välja viinud, et vaene mees pidi oma ametliku esindaja poole pöörduma.

Mida kõike ei tehtud, et Eesti Maarahva V Kongressile vastu töötada!!! Mida kõike ei rahastatud, et Keskerakonnale, Rahvaliidule, SDE-liikmetele, kes osalesid kongressi korralduses; põllumeeste organisatsioonidele ja teistele tublidele maainimestele ära panna! Ka seesama Navitrolla-nupuke kõneleb samas vaenulikus keeles.

Mart Laar ütles Maarahva Esimese Kongressi eel märtsis 1994, et kongress on propaganda-üritus ja et tema valitsus aitab vaid neid, kes ise endaga toime tulevad. Delfi kui Laari soovooder jätkab sama retoorikat täna, 16 aastat hiljem. Ju siis pole maarahva hävitamise suur töö veel lõpule jõudnud ja maarahva naeruvääristamiseks on nii Laaril kui ka Delfil kõik vahendid head.

Oma lugejate rahustamiseks avaldame siinkohal Kesknädala poolt Delfile saadetud täieliku vastuse, millest ilmutäpselt neli lauset.

### Kesknädal armastab Navitrollat

Rahva poliitikalehe Kesknädal (väljaandja MTÜ Vaba Ajakirjandus) 6. oktoobri number kasutas esiküljel kunstnik Navitrolla loomingut 2000ndate algusest. Pilt „Sõome, puhkame ja anneme piima“ pärineb kunstniku tööde massitiraažis ilmunud 2005. aasta kalendrist.

Postkaartide, kalendrite jm tarbetrükiste või teiste samalaadsete müügiartiklite kasutamine,



NAVITROLLA: Oravapojad vaatavad kuidas karu merelainetes vahvasti kroolib.

Fragment 2005. aasta kalendrist.

levitamine vm sarnane tegevus ei ole autorikaitsega seotud, eriti kui sellega ei teenita raha või kui ei ole taotletud n-ö musta edu võltsingute kaudu. Kesknädalal kumbagi pattu hingel ei ole. Vaatamata Delfi valeinformatsioonile, nagu oleks tegemist meie poolt „virutatud maaliga“, ei ole Kesknädal teinud midagi salaja, me ei ole hõivanud autorlust, vaid, vastupidi, oleme autorile korrektselt viidanud, mistõttu on tegemist ühel poolt autori tunnustamisega tema töö eest ja teisalt on tehtud Navitrollale stiilipuhast sponsorreklaami.

Kesknädal võttis ühendust kunstnik Navitrollaga ja informeeris teda tema töö kasutamise kohta. Me saavutasime kokkuleppe. Et Delfi paaniliselt kunstnikku hiljem otsima hakkas, on Delfi probleem.

Kesknädal on varemgi Navitrolla töid kasutanud, näiteks ilmus tema pilt „Kits kahe kiriku vahel“ juba 2003. aastal samamoodi esiküljel jõulunumbris. Ka too repro pärines massitiraažiga kalendrist.

Selle aasta suvel, 11. augusti numbris tähistas Kesknädal oma rubriigis „Nädala juubilar“ Navitrolla 40. sünnipäeva. Kesknädal ei mäleta, et Delfi oleks kunstnikusse niisama suure austusega suhtunud.

Pärast Delfi hüsteeriat „maali virutamise“ ümber taaspöördus Kesknädal imestades Navitrolla poole, ja kunstnik ütles meile veel kord: „Mina teen oma tööd ega soovi olla seotud poliitikaga.“ Ka Kesknädal ei ole vähemalt antud juhul tegelnud poliitikaga – meie nägime selle pildi abil seost Eesti kultuuri ja meie tööka maarahva vahel.

Kahju küll, kuid poliitikasse on Eesti ühe toredama kunstinähtuse nimega Navitrolla kiskunud nüüd Delfi ise. Tundub hoopis, et Delfi elab Maarahva Kongressi üle nii valuliselt, et üritab täiesti süütuid inimesi omaenda poliitilistes eelistustes ära kasutada.

Kolleegidele Delfist edaspidigi korrektselt viidates Urmi Reinde

## uubis" kohta

solvamine, liiati naisterahva, on Teie jaoks tehniline üksikasj, siis... on mul Teist väga kahju, sest see ei näita muud kui labasust.

Lugupidamisega Urmet Kook"

Kn toimetusest: Ruutsoo astus Koogiga kirjavahetusse ja kummutas ka tema vastusesitatud väited. Ruumi- puudusel avaldame jätkulooma kodulehel [www.kesknadal.ee](http://www.kesknadal.ee)

## Eesti elu on parem kui ürgajal, džunglis või Ladina-Ameerikas!

1. oktoobri Vikerraadios "Räägivad" kõneldi sotsiaalsest ebavõrdsusest. Reformierakondlasest saatejuhul Ignar Fjukil olid külas Reformierakonna poliitik, Riigikogu liige Raivo Järvi ning Reformierakonna väidetav kampaniameister ja koolitusguru Peep Vain.

Saatest selgus, et Järville tikkusid kord koeraga jalutades pähe mõtet kahest Eestist. Seepeale helistanud ta kooliõend Fjukile. Ja nii seda teemat raadios arutama

hakatigi. Viidati 2001. aastal 26 sotsiaalteadlase avalikule pöördumisele, milles väljendati muret sotsiaalse kihistumise ja riigivõimust ülemäärase võõrandumise pärast. Fjukil sõnul esitlesid sotsiaalteadlased toona kuvandit Teisest Eestist liiga drastiliselt, plakatlikult, must-valgelt. (Kesknädal tuletab meelde, et too avaldus tehti 20.-21. aprillil 2001, millele aga eelnes 21. märtsil 2001 Kesknädala toonase asepeatoimetaja juhtkirja "Kaks Eestit".) End kahtlemata kõrgkihti liigitav Järvi pidas loomulikuks kahe

Eesti olemasolu. "Tegelikult on see läbi aegade nii olnud, kui me vaatame kasvõi hundikarja, siis ka seal on see olemas," ütles ta. Järvi tõi näiteid ürgajast, kus olid pealikud, ja need, kes teistele kuuletusid. Tema sõnul natsid ja kommunistid püüdsid võrdsustada ühiskonda, kuid ikkagi oli ühes riigis kaks ühiskonda.

Järvi üritas tõestada, et Eesti jaguneb kaheks hoopis mõttemaailma, mitte varandusliku seisuga. Tema sõnul on olemas Vösareporterit ja Öhtulehe Eesti

ning Klassikaraadioja ajalehe Sirp Eesti.

Teine saatekülaline Peep Vain märkis, et võrreldes Ladina-Ameerikaga on Eesti üheplaaniisem ja mitte väga kihistunud riik.

Saatekülalised filosoferisid kahe Eesti teemal kui kõrgaadlikud, kel puudub tegelikult arusaam sadu tuhandeid töötuid puudutatavatest põletavatest probleemidest.

Teadmiste vähesuse ja isiklike materaalsete probleemide puudu-

mise tõttu polnud nad suutelised lahkama Teise Eesti probleeme. Kesknädal tunnustab Fjukki Eestile olulise teema püstitamise eest. Saatesse aga tulnuks siiski kutsuda kasvõi üks antud valdkonna professionaal, näiteks sotsiaalteadlane Ülo Vooglaid. Sel juhul oleks välditud saamatust ja käpardlikkust - ligi tund aega pusiti ühe teema kallal ja ainus, mis kuulaja teada sai, on see, et tänapäeva Eestis on elu parem kui ürgajal, džunglis või Ladina-Ameerikas. Kn

